

Nr 50

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag om förbättrad taxeringskontroll, såvitt propositionen hänvisats till bevillningsutskottet, jämte i ämnet väckta motioner.

I en den 10 februari 1961 dagtecknad proposition, nr 100, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

A) antaga inom finansdepartementet upprättade förslag till

1) förordning om ändring i taxeringsförordningen den 23 november 1956 (nr 623); samt

2) förordning angående ändring i förordningen den 1 december 1959 (nr 507) om allmän varuskatt;

B) godkänna de av departementschefen i propositionen förordade riktlinjerna för förbättrad taxeringskontroll;

C) godkänna de av departementschefen framlagda förslagen till lönegradsplacering av tjänster m. m.;

D) bemyndiga Kungl. Maj:t vidtaga de ändringar i personalförteckningen för länsstyrelserna, vilka erfordras i anledning av de av mig framlagda förslagen; samt

E) till *Vissa kostnader för förbättrad taxeringskontroll* för budgetåret 1961/62 under XI huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 4 700 000 kronor.

Propositionen har såvitt avser departementschefens hemställan under punkterna A och B hänvisats till bevillningsutskottet och i övrigt hänvisats till behandling av statsutskottet.

Beträffande *propositionens huvudsakliga innehåll* må här anföras följande.

För innevarande riksdag framlägges olika förslag i syfte att bättre bekämpa skattefusket. I propositionen nr 28 förordas sålunda vissa skärpningar i skattestrafflagen. Vidare föreslås i propositionen nr 62 en lag om handräckning vid taxeringsrevision, innebärande att taxeringsmyndigheterna kan anlita utmätningsmannen för att få tillgång till räkenskaper och andra handlingar som inte frivilligt ställes till förfogande för taxeringsrevision.

Huvudförslagen upptages emellertid i den föreliggande propositionen, som utarbetats på grundval av taxeringskontrollutredningens betänkande (SOU 1960: 36) samt organisationsnämndens rapport angående vissa undersök-

ningar vid taxeringssektionernas allmänna detaljer och prövningsnämndernas kanslier.

Förslagen avser till en del taxeringsorganisationen, till en del bestämmelserna om myndigheternas befogenheter samt enskildas skyldigheter att tillhandagå med kontrolluppgifter m. m.

Organisationsförslagen omfattar en betydande förstärkning av den personal som skall utföra taxeringsrevisioner samt olika åtgärder för att rationalisera arbetet.

Den viktigaste åtgärden i sistnämnda hänseende är att sammanföra taxeringsassistenterna — de tjänstemän som i de s. k. rörelsenämnderna utför kontroll och föredragning — till större arbetsgrupper på länsstyrelserna och ett fåtal orter inom respektive län utanför residensstaden. Omorganisationen beräknas medföra bättre möjligheter till arbetsledning och även i övrigt ett bättre utnyttjande av personalen. Detta gäller icke minst det arbete med taxeringsrevisioner som assistenterna skall utföra mellan taxeringsperioderna. Olika åtgärder föreslås för att påskynda utbyggnaden av assistentorganisationen. I samband härmed inrättas vissa högre tjänster för assistenterna och deras biträden.

På taxeringssektionernas revisionsdetaljer föreslås en avsevärd förstärkning omfattande både den akademiskt utbildade personalen och — i synnerhet — landskanslist- och biträdespersonalen. Förstärkningen av sistnämnda båda personalgrupper möjliggör att de akademiskt utbildade revisorerna i större utsträckning kan koncentrera sig på kvalificerade revisionsuppgifter. Förslagen innebär ytterligare, att vissa högre tjänster inrättas för samtliga personalkategorier på revisionsdetaljerna.

På taxeringssektionernas allmänna detaljer och på prövningsnämndernas kanslier föreslås en förstärkning av den kvalificerade personalen. Förslaget skapar bättre förutsättningar för att låta revisionsdetaljens personal ägna sig åt sin huvuduppgift att verkställa taxeringsrevisioner.

Sammanlagt innebär förslagen, i vad angår länsstyrelserna, en förstärkning med 55 akademiskt utbildade befattningshavare, 87 tjänstemän i landskanslistkarriären och 51 tjänstemän i biträdeskarriären.

Organisationens utbyggnad förutsätter en intensifierad utbildningsverksamhet. Utbyggnaden beräknas kunna bli slutförd under 1966.

Genom de sålunda föreslagna åtgärderna torde taxeringsrevisionsverksamheten kunna — vid fullt utbyggd organisation — bli inemot tre gånger så stor som för närvarande.

Förslagen innebär, när organisationen uppbyggs, årliga kostnadsökningar om sammanlagt ca 4,8 milj. kronor. För budgetåret 1961/62 beräknas, med hänsyn tagen till vissa engångsutgifter, en kostnadsökning av 4,7 milj. kronor.

De i propositionen framlagda författningsförslagen innebär i första hand en utvidgning av skyldigheten att genom räkenskaper och andra anteckningar sörja för ett tillförlitligt underlag för deklarationen. Det förutsattes att

Kungl. Maj:t och riksdagen samfällt skall kunna besluta om att nämnda skyldighet för särskilda kategorier skall specificeras genom föreskrifter om förande av räkenskaper av visst eller vissa slag. Räkenskaper och andra anteckningar skall bevaras under minst sex år. Vidare föreslås att straff skall kunna ådömas dem som gör sig skyldiga till allvarigare försummelse be-
träffande skyldigheten att föra och bevara anteckningar.

Taxeringsnämnderna skall enligt förslaget få befogenhet att utan samband med taxeringsrevision infordra vissa handlingar, såsom kontrakt, kontoutdrag och verifikationer.

Vissa utvidgningar föreslås i fråga om skyldigheten att tillhandahålla kontrolluppgifter. I detta hänseende märkes, att uppgiftsskyldigheten rörande arbeten på hyreshus och villor skärpes samt att de s. k. cash and carry-företagen skall kunna åläggas att lämna uppgift om försäljningar till detaljhandlare.

Bestämmelserna om taxeringsrevision föreslås ändrade i vissa hänseenden på grundval av vunna erfarenheter. Sålunda skall taxeringsintendenten, under vederbörligt hänsynstagande till den granskades befogade önskemål, kunna bestämma tid och plats för granskningen.

Slutligen föreslås en ändring i reglerna om utdömmande av vite.

De nya bestämmelserna är avsedda att träda i kraft den 1 juli 1961.

De ovannämnda *författningsförslagen* är av följande lydelse.

Förslag

till

förordning om ändring i taxeringsförordningen den 23 november 1956

(nr 623)

Härigenom förordnas, att 6 § 2 och 3 mom., 10 §, 16 § 1 mom., 20 §, 31 § 2 mom., 37 § 1 mom., 39 § 1 och 2 mom., 53 §, 56 § 1—3 mom. samt 121 och 124 §§ taxeringsförordningen den 23 november 1956¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

6 §.

2 mom. För särskild taxeringsnämnd, som enligt vad i 4 § fjärde stycket stadgas skall verkställa taxering av fysiska personer, dödsbon och familjestiftelser, skall länsstyrelsen förordna *taxeringsassistenter* att biträda nämnden.

(Föreslagen lydelse)

6 §.

2 mom. För särskild taxeringsnämnd, som enligt vad i 4 § fjärde stycket stadgas skall verkställa taxering av fysiska personer, dödsbon och familjestiftelser, skall länsstyrelsen förordna *en eller flera taxeringsassistenter* att biträda nämnden.

¹ Senaste lydelse av 6 § 2 mom. och 16 § 1 mom. se 1959:102, av 37 § 1 mom. se 1959:610, samt av 39 § 1 mom. se 1959:557.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

3 mom. Val av — — — en kommun.

Antalet valda ledamöter i taxeringsnämnd skall utgöra minst tre och högst åtta. *Är fråga om särskild taxeringsnämnd, som i 2 mom. sägs, skall minst en ledamot väljas för varje kommun, och må i följd härav flera än åtta ledamöter väljas, dock högst tolv.* Antalet ledamöter skall bestämmas av dem, på vilka valet ankommer, dock att, om ledamöterna skola väljas av skilda organ, länsstyrelsen skall bestämma antalet ledamöter i taxeringsnämnden samt ange huru många av dem som skola väljas av varje organ.

För envar — — — en suppleant.
Om utgången — — — de valda.

10 §.

I taxeringsnämnd, — — — och 10).

Därjämte åligger det *taxeringsassistenten* huvudsakligen att

1) granska deklARATIONER, — — — honom påkallas.

Taxeringsassistenten skall därjämte iakttaga vad länsstyrelsen eller taxeringsintendenten i länet föreskrivit i avseende å taxeringsarbetets ordnande och ändamålsenliga bedrivande.

Taxeringsassistenten skall, i den mån han därtill erhåller uppdrag, utföra taxeringsrevision.

16 §.

1 mom. Det åligger lokal skattemyndighet att

1) ombesörja sortering — — — särskild taxeringsnämnd,

2) verkställa längdföring — — — av länsstyrelsen,

3 mom. Val av — — — en kommun.

Antalet valda ledamöter i taxeringsnämnd skall utgöra minst tre och högst åtta. *I särskild taxeringsnämnd, som i 2 mom. sägs, må dock högst tolv ledamöter väljas. Minst en ledamot skall i sådan nämnd väljas för varje kommun.* Antalet ledamöter skall bestämmas av dem, på vilka valet ankommer, dock att, om ledamöterna skola väljas av skilda organ, länsstyrelsen skall bestämma antalet ledamöter i taxeringsnämnden samt ange huru många av dem som skola väljas av varje organ.

För envar — — — en suppleant.
Om utgången — — — de valda.

10 §.

I taxeringsnämnd, — — — och 10).

Därjämte åligger det *taxeringsassistent* huvudsakligen att

1) granska deklARATIONER, — — — honom påkallas.

I taxeringsnämnd, som åtnjuter biträde av flera taxeringsassistenter, ankommer det på taxeringsintendenten i länet att utfärda närmare anvisningar angående arbetsuppgifternas fördelning på taxeringsassistenterna.

Taxeringsassistent skall därjämte iakttaga vad länsstyrelsen eller taxeringsintendenten i länet i övrigt föreskrivit i avseende å taxeringsarbetets ordnande och ändamålsenliga bedrivande.

Taxeringsassistent skall, i den mån han därtill erhåller uppdrag, utföra taxeringsrevision.

16 §.

1 mom. Det åligger lokal skattemyndighet att

1) ombesörja sortering — — — särskild taxeringsnämnd,

2) verkställa längdföring — — — av länsstyrelsen,

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

3) vaka över att taxeringsassistent fullgör sina åligganden även om tillhandahålla honom erforderlig biträdespersonal, samt

4) i den — — — vid taxeringsarbetet.
Vad ovan — — — gälla Stockholm.

3) i den mån länsstyrelsen därom förordnar, vaka över att taxeringsassistent och till hans förfogande ställda biträden fullgöra sina åligganden, samt

4) i den — — — vid taxeringsarbetet.
Vad ovan — — — gälla Stockholm.

20 §.

Den som — — — kontroll därav.

Om skyldighet i vissa fall att föra räkenskaper är stadgat i bokföringslagen och förordningen om skyldighet för vissa idkare av jordbruk eller skogsbruk att föra räkenskaper såsom underlag för taxering.

31 §.

2 mom. Efter anmaning — — — i anmaningen.

20 §.

Den som — — — kontroll därav.
Underlaget skall bevaras under sex år efter utgången av det kalenderår underlaget avser.

Om skyldighet i vissa fall att föra räkenskaper är särskilt stadgat.

31 §.

2 mom. Efter anmaning — — — i anmaningen.

Deklarationsskyldig skall tillika efter anmaning förete kontrakt, konto-utdrag, räkning, kvitto eller annan därmed jämförlig handling, som finnes erforderlig för kontroll av deklARATIONEN.

(Föreslagen lydelse)

37 §.¹

1 mom. Till ledning — — — följande uppställning:

<i>Uppgiftsskyldig</i>	<i>Vem uppgiften skall avse</i>	<i>Vad uppgiften skall avse</i>
1. a) Statlig och — — — sådan förvärvskälla.	Den som — — — an- nan stiftelse.	Avlöning, arvode, — — — vederlaget lämnas.

Undantag:

- a) folkpension,
- b) ersättning och — —
— hela året,

¹ Med hänsyn till omfånget av 37 § har dennas nuvarande lydelse uteslutits.

Uppgiftsskyldig	(Föreslagen lydelse) Vem uppgiften skall avse	Vad uppgiften skall avse
3. Försäkringsanstalt och understödsförening.	Den som — — — beloppet föreligger.	<p>c) ersättning och förman till någon i anledning av tillfälligt arbete å annan fastighet än jordbruksfastighet, om vad som sammanlagt utgivits har lägre värde än 300 kronor för hela året och det icke utgör avdragsgill omkostnad i förvärvskällan rörelse,</p> <p>d) utbetalning till rörelseidkare av ersättning för tillfälligt arbete, om ersättningen utgör intäkt av rörelse för mottagaren,</p> <p>e) av statlig — — — erlagt sjömansskatt.</p>
3 a. Försäkringsanstalt.	Den som bedrivit jordbruk eller skogsbruk eller innehaft jordbruksfastighet eller annan fastighet eller bedrivit rörelse samt uppburit ersättning från anstalten på grund av liden skada.	<p>Utgiven ersättning, ej understigande 1 000 kronor för varje skadefall, på grund av skada på byggnad, inventarier och maskiner, produkter från jordbruket eller skogsbruket, växande gröda, skog, varulager, varor under tillverkning, förbrukningsartiklar eller andra förnödenheter för produktionen, samt utgiven ersättning, ej understigande 500 kronor för varje skadefall, på grund av skada på levande djur.</p> <p>Därest delutbetalning av försäkringsersättning förekommit, må med avlämnandet av kontrolluppgift anstå till året efter det då skadan slutreglerats.</p> <p>U n d a n t a g: ersättning för personligt lösöre samt annan ersättning på grund av motorfordons-</p>

(Föreslagen lydelse)

Uppgiftsskyldig

Vem uppgiften skall
avse

Vad uppgiften skall
avse

försäkring än stillestånds-
ersättning.

Uppgiftsskyldig

Vem uppgiften skall avse

Vad uppgiften skall avse

39 §.¹

1 mom. I särskilda — — — följande uppställning:

6. Försäkringsanstalt
eller understödsför-
ening.

Namngiven skattskyl-
dig.

Arten av uppgiven för-
säkring, beloppet av pre-
mie eller annan avgift, tid
då sådan mottagits, ut-
betalt försäkringsbelopp
samt värdet och arten av
åtnjutna förmåner i öv-
rigt, som icke enligt an-
nan föreskrift uppgivits.

7. Den som bedrivit
jordbruk, skogsbruk el-
ler rörelse eller innehaft
annan fastighet än jord-
bruksfastighet eller varit
innehavare av lägenhet
med bostadsrätt.

Namngiven närings-
idkare.

Belopp för vilket den
uppgiftsskyldige i för-
värvs-källan under viss
angiven tid köpt eller sålt
varor eller som han un-
der viss angiven tid utbe-
talt eller erhållit såsom
ersättning för utförda
tjänster, allt dock under
förutsättning att beloppet
i mottagarens eller utgiva-
rens hand är skattepliktig
intäkt eller avdragsgill ut-
gift. Om så begäres, skall
tillika angivas varuslag
och myckenhet samt
verkställda likvider med
uppgift om tidpunkten
härför och betalningssätt
ävensom arten och om-
fattningen av utförda ar-
beten.

U n d a n t a g: belopp
avseende inom detaljhan-
del verkställda köp eller
försäljningar av varor
över disk och liknande

¹ Med hänsyn till omfånget av 39 § har dennas nuvarande lydelse uteslutits.

(Föreslagen lydelse)

Uppgiftsskyldig

Vem uppgiften skall
avseVad uppgiften skall
avse

fall inom detaljhandel,
där uppgiftsskyldigheten
uppenbarligen icke kan
fullgöras.

2 mom. Den som bedrivit jordbruk, skogsbruk eller rörelse eller innehaft annan fastighet än jordbruksfastighet eller varit innehavare av lägenhet med bostadsrätt är skyldig att, ändå att mottagarna icke i anmaningen namngivas, avlämna följande uppgifter:

a) uppgift om belopp, som han under viss angiven tid utbetalt till näringsidkare, i den mån beloppen äro av beskaffenhet att i mottagarens hand utgöra intäkt av jordbruksfastighet eller av rörelse och uppgift därom icke skolat lämnas på grund av annan föreskrift i denna förordning, med upplysning tillika om mottagarens namn och adress, samt

b) uppgift om belopp, som han under viss angiven tid av näringsidkare uppburit för försålda varor eller såsom ersättning för utförda tjänster, i den mån beloppen äro av beskaffenhet att i köparens eller utgivarens hand utgöra avdragsgill utgift, med upplysning tillika om köparens eller utgivarens namn och adress.

Vad i detta moment stadgas om uppgiftsskyldighet skall ej avse i detaljhandel verkställda köp eller försäljningar av varor över disk och liknande fall inom detaljhandel, där uppgiftsskyldigheten uppenbarligen icke kan fullgöras.

(Nuvarande lydelse)

53 §.

I anmaning, som utfärdas av taxeringsnämnd, taxeringsintendent eller prövningsnämnd, må vite föreläggas.

56 §.

1 mom. För kontroll — — — första stycket.

Taxeringsrevision må — — — verksamhetens bedrivande.

Vid taxeringsrevision — — — rörande verksamheten.

Då taxeringsrevision — — — handlingar granskas.

Vid taxeringsrevision hos bokföringspliktig skattskyldig må även verkställas kassainventering.

(Föreslagen lydelse)

53 §.

I anmaning, som utfärdas av taxeringsnämnd, taxeringsintendent eller prövningsnämnd, må, utom i fall som i 31 § 2 mom. andra stycket sägs, vite föreläggas.

56 §.

1 mom. För kontroll — — — första stycket.

Taxeringsrevision må — — — verksamhetens bedrivande.

Vid taxeringsrevision — — — rörande verksamheten.

Då taxeringsrevision — — — handlingar granskas.

Vid taxeringsrevision hos bokföringspliktig skattskyldig må även verkställas kassainventering och granskning av varulager.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

2 mom. Den som — — — skola granskas.

Vid taxeringsrevision är den, hos vilken revisionen sker, pliktig att lämna de upplysningar som erfordras för revisionens verkställande.

3 mom. Taxeringsrevision skall så vitt möjligt ske på sådant sätt och på sådan tid att den icke förorsakar hinder i verksamheten för den, hos vilken revisionen sker. *Revisionen må med hans medgivande verkställas hos honom. Hava böcker eller handlingar överlämnats för revision, skola de så fort ske kan återställas.* Meddelande om resultatet av revisionen skall snarast lämnas den, hos vilken revisionen skett, i vad angår hans taxering.

2 mom. Den som — — — skola granskas.

Vid taxeringsrevision är den, hos vilken revisionen sker, pliktig att lämna de upplysningar som erfordras för revisionens verkställande, *att lämna tillträde till de lokaler, som användas i vederbörandes verksamhet, samt att lämna nödigt biträde för granskning av handlingar och varulager.*

3 mom. Taxeringsrevision skall så vitt möjligt ske på sådant sätt och på sådan tid att den icke förorsakar hinder i verksamheten för den, hos vilken revisionen sker.

Taxeringsintendenten i länet äger, när det finnes påkallat, bestämma tid och plats för revisionen. Denna må verkställas hos den, vars verksamhet skall granskas. Skall revisionen äga rum annorstädes, skola räkenskaper och andra handlingar, som skola granskas, på anfordran av den som skall verkställa revisionen mot kvitto överlämnas till denne.

Böcker och andra handlingar, som överlämnats för taxeringsrevision, må ej vara tillgängliga för annan än den som har att verkställa revisionen och honom underställt biträde ävensom tjänsteman, som har att övervaka revisionens verkställande. Handlingarna skola återställas så fort ske kan.

Meddelande om resultatet av revisionen skall snarast lämnas den, hos vilken revisionen skett, i vad angår hans taxering.

121 §.

121 §.

Har någon uppsåtligt eller av grov oaktsamhet åsidosatt skyldigheten enligt 20 § första och andra styckena att sörja för och bevara underlag och har han därigenom omöjliggjort eller allvarligt försvårat fullgörande av deklara-tions- eller upp-giftsskyldighet eller kontroll därav, dömes till dagsböter. Är brottet grovt, vare straffet fängelse i högst sex månader.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

Har någon — — — trehundra kronor.

124 §.

Om uttagande — — — av taxeringsintendent.

Finnes, då fråga uppkommer om utdömande av vite, ändamålet med vitet hava förfallit, må vitet ej utdömas.

Vid prövning — — — under bedömande.

Har någon — — — trehundra kronor.

124 §.

Om uttagande — — — av taxeringsintendent.

Finnes, då fråga uppkommer om utdömande av vite, ändamålet med vitet hava förfallit, må vitet ej utdömas. *Har vitesföreläggande iakttagits först efter det anmälan enligt första stycket inkommit, skall ändamålet med vitet icke anses hava därigenom förfallit.*

Vid prövning — — — under bedömande.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1961. Förordningen skall dock icke, såvitt avser 6 och 10 §§, 16 § 1 mom. och 37 §, tillämpas vid 1961 års taxering, ej heller, i vad angår 124 §, å viten som förelagts före ikraftträdandet. Vad i 16 § 1 mom. första stycket under 3) i äldre lydelsen stadgas om skyldighet att tillhandahålla biträdespersonal skall i stad med egen uppborädsförvaltning alltjämt äga giltighet intill utgången av år 1961 samt i övrigt till och med den 30 juni 1962.

Förslag

till

förordning angående ändring i förordningen den 1 december 1959 (nr 507) om allmän varuskatt

Härigenom förordnas, att 36, 38, 42 och 77 §§ förordningen den 1 december 1959 om allmän varuskatt skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

36 §.

Efter anmaning — — — i anmaningen.

(Föreslagen lydelse)

36 §.

Efter anmaning — — — i anmaningen.

Deklarationsskyldig skall tillika efter anmaning förelä kontrakt, kontoutdrag, räkning, kvitto eller annan därmed jämförlig handling, som finnes erforderlig för kontroll av deklARATIONEN.

(Nuvarande lydelse)

38 §.

Det åligger — — — av skatt.

Om skyldighet att i vissa fall föra räkenskaper är stadgat i bokföringslagen.

42 §.

För kontroll — — — i 40 §.

Den hos vilken taxeringsrevision sker är pliktig att lämna tjänsteman, åt vilken uppdragits att verkställa revisionen, tillträde till lokaler, som användas i vederbörandes verksamhet, ävensom att för granskning av handlingar och varulager lämna tjänstemannen nödigt biträde.

I fråga — — — motsvarande tillämpning.

77 §.

Har någon, — — — trehundra kronor.

Finnes försummelsen ursäktlig eller eljest ringa, må från straff frias.

Brott som — — — av taxeringsintendent.

(Föreslagen lydelse)

38 §.

Det åligger — — — av skatt.

Underlaget skall bevaras under sex år efter utgången av det kalenderår underlaget avser.

Om skyldighet i vissa fall att föra räkenskaper är särskilt stadgat.

42 §.

För kontroll — — — i 40 §.

Granskningen må avse visst eller vissa beskattningsår, så ock det löpande årets räkenskaper och handlingar.

I fråga — — — motsvarande tillämpning.

77 §.

Har någon, — — — trehundra kronor.

Har någon uppsåtligt eller av grov oaktsamhet åsidosatt skyldigheten enligt 38 § första och andra styckena att sörja för och bevara underlag och har han därigenom omöjliggjort eller allvarligt försvårat fullgörande av deklara-tions- eller uppgiftsskyldighet eller kontroll därav, dömes till dagsböter. Är brottet grovt, vare straffet fängelse i högst sex månader.

Finnes försummelse som i första stycket sägs ursäktlig eller eljest ringa, må från straff frias.

Brott som — — — av taxeringsintendent.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1961.

Till utskottet har hänvisats följande i anledning av propositionen väckta motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 597 av herr Gezelius och II: 732 av herr

Fröding, vari hemställt, »att riksdagen måtte avslå i Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 100 föreslaget tillägg till 121 § taxeringsförrordningen, ävensom

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning och förslag till sådan ändring av bokföringslagen att dels skyldigheten att föra räkenskaper, anteckningar m. m. till ledning för taxering preciseras, dels bristande fullgörande av sådan skyldighet kan föranleda straff såsom för ordningsförseelse»;

2) de likalydande motionerna I: 598 av herrar *Gezelius* och *Schött* samt II: 728 av herr *Fröding m. fl.*, vari hemställt, »att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om översyn av kammarrättens arbetsformer samt om utredning om lämpliga former för utbildning av den yngre föredragande personalen i kammarrätten»;

3) de likalydande motionerna I: 599 av herrar *Gösta Jacobsson* och *Gustaf Henry Hansson* samt II: 735 av herr *Nilsson* i *Svalöv m. fl.*, vari hemställt, »att riksdagen måtte besluta att särskilda utbildningskurser för nytillkommande personal skall anordnas i Malmö, Göteborg och Sundsvall i enlighet med taxeringskontrollutredningens förslag»;

4) de likalydande motionerna I: 600 av herr *Schött m. fl.* och II: 731 av herr *Ekström* i *Iggesund m. fl.*, vari hemställt, att riksdagen måtte besluta, att taxeringsassistenter alltfört skall vara placerade hos de lokala skattemyndigheterna;

5) de likalydande motionerna I: 601 av herr *Spetz m. fl.* och II: 729 av fru *Gärde Widemar m. fl.*, vari hemställt,

»att riksdagen måtte med förklarande att Kungl. Maj:ts förevarande prop. nr 100 icke i oförändrat skick kunnat bifallas besluta

att första stycket i 121 § måtte utgå samt att meningen 'Har vitesföreläggande . . . därigenom förfallit' i 124 § likaså måtte utgå, samt

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller att vad i motionerna anförts i fråga om en utvidgad bokförings- och redovisningsskyldighet måtte upptagas i samband med en kommande översyn av bokföringslagen»;

6) de likalydande motionerna I: 602 av herr *Spetz m. fl.* och II: 730 av herr *Nelander m. fl.*, vari hemställt, att riksdagen måtte uttala att nuvarande organisation i fråga om taxeringsassistenternas tjänstgöringsplats i anslutning till den lokala skattemyndigheten måtte bibehållas;

7) de likalydande motionerna I: 603 av herr *Stefanson m. fl.* och II: 733 av herr *Nordgren m. fl.*, vari hemställt, att riksdagen måtte dels avslå Kungl. Maj:ts förslag i proposition nr 100 om ett tillägg till 121 § taxeringsförrordningen, dels i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning avseende i motionerna berörda frågor;

8) de likalydande motionerna I: 604 av herr *Sundin m. fl.* och II: 727 av herr *Hansson* i *Önnarp m. fl.*, vari hemställt,

A. att riksdagen vid sin behandling av proposition nr 100 måtte besluta

I) a. att nuvarande taxeringsassistentorganisation skall bibehållas såvitt avser anknytningen till häradskrivarkontoren,

b. att underlåtenhet att föra räkenskaper och bevara handlingar, i enlighet med vad i motionerna anförts, må kunna leda till fängelsestraff endast under förutsättning att brottet både är grovt och skett uppsåtligt,

c. att generell skyldighet att lämna kontrolluppgift må gälla i fråga om ersättning för arbete å annan fastighet såvitt den lämnade ersättningen överstiger 100 kronor,

d. att den, hos vilken taxeringsrevision företages, må äga nu honom tillkommande rätt att bestämma tid och plats för revisionen,

II) i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag rörande ökad upplysnings- och vägledningsverksamhet från lokala skatte- och taxeringsmyndigheter i taxerings- och deklarationsfrågor samt rörande vidgad plikt att på närmare föreskrivet sätt föra räkenskaper och härav föranledd speciell upplysnings- och vägledningsverksamhet i enlighet med vad i motionerna anförts,

III) beakta vad i motionerna i övrigt anförts samt

B. att vederbörande utskott måtte utarbeta de författningsförslag som av motionerna föranledes;

9) motionen II: 734 av herr *Stiernstedt m. fl.*, vari hemställdes, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning i syfte att straffbelägga försök av löntagare att genom hot förmå arbetsgivare att underlåta avlämnande av kontrolluppgift till ledning vid inkomsttaxering; ävensom

10) motionen II: 736 av herr *Christenson i Malmö*, vari hemställdes, »att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa

dels om översyn av taxeringsförordningen i syfte att stärka allmänhetens förtroende för taxeringsnämnderna,

dels om utredning om

1. inrättande av fristående serviceorgan vid varje länsstyrelse för praktiska råd i deklarationsfrågor och

2. decentralisering av kammarrättens åtta divisioner med förläggning förslagsvis av tre divisioner till Göteborg, Malmö och Umeå».

Till behandling i detta sammanhang har utskottet jämväl upptagit följande vid riksdagens början väckta, till bevillningsutskottet hänvisade motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 3 av herr *Kronstrand m. fl.* samt II: 3 av herrar *Rydén* och *Stenberg*, vari hemställdes, »att riksdagen måtte besluta sådan ändring i taxeringsförordningens § 76 att skattskyldig erhåller rätt att intill den 31 augusti under taxeringsåret inkomma med besvär till prövningsnämnd över avvikelser, som taxeringsnämnd beslutat i den skattskyldiges självdeklaration»; ävensom

2) motionen II: 183 av herr *Ekström* i Iggesund, vari hemställdes, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om en utredning i syfte att utreda möjligheterna till en bättre kontroll över att bokföringslagen den 31 maj 1929 efterföljes».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framställda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionerna I: 599, I: 600, I: 601, I: 602; II: 3, II: 183, II: 727, II: 728, II: 732, II: 733, II: 734 och II: 736.

Rörande motiveringen för de i propositionen framlagda förslagen hänvisar utskottet till ovannämnda statsrådsprotokoll. Redogörelsen härutinnan återfinnes under följande rubriker å nedan angivna sidor i propositionen, nämligen

- I. Inledning, s. 13—17.
- II. Allmänna synpunkter, s. 18—34.
- III. Taxeringsorganisationen, s. 35—204
- IV. Taxeringsmyndigheternas befogenheter, s. 205—311.
- V. Departementschefens hemställan, s. 312.

Taxeringsorganisationen i första instans

I motionen II: 736 göres vissa allmänna uttalanden rörande taxeringsorganisationen i första instans. Det framhålls att det är av stor vikt att taxeringsarbetet där gestaltas så, att det inger förtroende och skapar förståelse hos de miljontals skattskyldiga, vilkas deklARATIONER skall granskas. Det måste krävas gott omdöme, praktisk erfarenhet samt god orts- och personkännedom av taxeringsnämndens ledamöter. Det är vidare av utomordentlig betydelse att författningarna tolkas riktigt med beaktande av gällande praxis och förefintliga rättsfall. Taxeringsnämnderna bör inta en central ställning inom taxeringsorganisationen och upprättas med häradsrätterna som förebild. Arbetet bör icke bedrivas som ett fritidsuppdrag; detta förutsätter att en skälig dagsersättning kan utgå till ledamot av taxeringsnämnd. Ett annat betydelsefullt önskemål är att ordföranden får inta en klart opartisk ställning. I detta avseende är den nuvarande ordningen icke invändningsfri, eftersom ordföranden gentemot de skattskyldiga är både den granskande och den utredande och därefter själv tar del i och leder bedömandet av gransknings- och utredningsresultatet. En annan bidragande orsak till misstroendet mot taxeringsnämnderna är att ett betydande antal ordförande i nämnderna har anställning hos myndigheter med uppgifter på skatteområdet. För att stärka allmänhetens förtroende för taxeringsnämnderna bör enligt motionärens mening en översyn ske av taxeringsförordningen.

Frågan om taxeringsassistenternas placering har upptagits i ett flertal motioner, i vilka yrkas att den nuvarande ordningen — enligt vilken taxeringsassistenterna är placerade hos de lokala skattemyndigheterna — inte rubbas.

Till stöd för ett dylikt yrkande i motionerna I: 600 och II: 731 framhålls att frågan var taxeringsassistenterna skulle vara placerade ingående övervägdes i samband med 1956 års taxeringsreform och det ansågs vara en av

den nya organisationens förtjänster att taxeringsassistenterna kunde placeras hos de lokala skattemyndigheterna. Den av departementschefen nu förordade centraliseringen torde säkerligen komma att innebära en försämring av servicen mot allmänheten och vidare rubbas den säkra grund, som genom 1956 års taxeringsreform lagts för en successiv utbyggnad av en lokalt förankrad taxeringsorganisation i första instans med utökad medverkan av heltidsanställda taxeringsfunktionärer. Den ingående person- och ortskännedom som endast kan förvärfvas i nära och förtroendefull kontakt med allmänheten utgör särskilt på landsbygden en nära nog nödvändig förutsättning för en riktig taxering. Det är därför naturligt att de tjänstemän, som skall biträda taxeringsnämnderna på lokalplanet, är placerade hos de lokala skattemyndigheterna. De blir då lättillgängligare för lämnande av upplysningar och rådgivning och man vinner den fördelen att de skattskyldiga på ett enda ställe — den lokala skattemyndigheten — kan utträta praktiskt taget alla sina ärenden rörande deklARATIONER. Någon svårighet att upprätthålla erforderlig kontakt med taxeringsassistenterna torde inte föreligga för taxeringsintendenten och hans medhjälpare och i varje fall är svårigheterna inte så stora att de uppväger fördelen av en lokal placering. En centralisering skulle också medföra kostnader för anskaffande av nya lokaler. Ytterligare ett skäl för taxeringsassistenternas placering hos de lokala skattemyndigheterna är att deklARATIONERNA för det löpande eller nästföregående året förvaras där.

Liknande synpunkter framförs i de likalydande motionerna I: 602 och II: 730, vari tillika erinras om att tjänsten som häradsarkivarie är den naturliga sluttjänsten för en taxeringsassistent och att denne skall kunna tjänstgöra som vikarie för häradsarkivaren. Det torde vidare komma att medföra svårigheter för assistenterna att så relativt snart efter en viss placering tvingas att söka ny bostad i en tätort. Kungl. Maj:ts förslag bygger på det obestyrkta antagandet att en taxeringsassistent skulle medhinna att kontrollera ett större antal deklARATIONER om han placerades centralt. Emellertid kan förhållandena bli de rakt motsatta beroende på lokalsvårigheter och oundgängliga resor, varigenom mycket av den tid som bör användas för kontrollarbete skulle gå förlorad.

I motionerna I: 604 och II: 727 uttalas att det i och för sig inte är onaturligt att taxeringsassistentorganisationen hittills företett vissa brister. Organisationen är relativt ny och ännu inte fullt utbyggd och dess befattningshavare har inte tjänstgjort någon längre tid och hunnit finna slutgiltiga arbetsformer och rutin. Enligt motionärernas uppfattning är det mindre välbetänkt att mitt i uppbyggnadsperioden, när organisationen börjat få viss stadga, företa en så genomgripande förändring som den i propositionen föreslagna. Detta skulle medföra en försvagning av taxeringsorganisationen i första instans. Rörelsenämnderna skulle inte få tillgång till en och samma taxeringsassistent utan assistenterna skulle växla mellan olika ärenden. Därigenom kan det förtroendefulla samarbetet mellan nämnd och assistent äventyras och även vara till men ur effektivitetssynpunkt. Det torde bli

möjligt att utnyttja assistenterna till fullo genom de mindre rörelsedistrikt om högst tre kommuner som förordas. Varje taxeringsassistent kan därigenom få ett lämpligt geografiskt verksamhetsområde och för att ersätta bristen på assistenter kan taxeringskonsulenter utnyttjas. De pågående övervägandena angående uppboordsorganisationen är ytterligare skäl för att man nu inte vidtar någon ändring beträffande taxeringsassistenternas placering.

I några motioner beröres frågan om taxeringsassistenternas utbildning. I motionerna I: 603 och II: 733 uttalas att det är högst angeläget att taxeringsorganisationen förses med kompetent och omdömesgill personal. För närvarande föreligger stora brister i detta avseende, vilka först bör avhjälpas innan taxeringsmyndigheternas befogenheter utökas väsentligt. Frågan om sådana ökade befogenheter bör rimligen sammankopplas med kompetenskraven på den personal, som skall utrustas med dessa befogenheter. Eljest kan de skattskyldigas rättssäkerhet komma att äventyras. Bristerna kommer att bli mer framträdande och kännbara för de skattskyldiga, om de ökade befogenheterna tillämpas redan under ett övergångsskede. Man bör därför inrikta sig på att effektivisera taxeringsorganisationen i första instans och på länsstyrelsernas revisionsdetaljer och därvid lägga väsentlig vikt vid utbildning syftande till att förbättra personalens kompetens. Först därefter bör ställning tas till frågan om personalens befogenheter. Nyrekrytering och utbildning av taxeringsfunktionärer erbjuder i dagens läge också stora problem och man kan starkt ifrågasätta om utbyggnaden kan ske inom den förutsatta tiden.

I motionerna I: 599 och II: 735 tar motionärerna avstånd från departementschefens förslag att all utbildning av taxeringsassistenterna skall äga rum i Stockholm. Motionärerna tar i stället fasta på taxeringskontrollutredningens förslag om särskilda utbildningskurser i Malmö, Göteborg och Sundsvall för nytillkommande personal. Härigenom skulle väsentliga fördelar vinnas, bl. a. skulle utbildningsbehovet kunna tillgodoses ett år tidigare än om all utbildning förlägges till Stockholm. Varje försening av utbildningsverksamheten finner motionärerna inge betänkligheter, i synnerhet som i propositionen förordas en snabbare utbyggnad av assistentorganisationen än vad taxeringskontrollutredningen föreslagit. De länsstyrelser som skulle beröras av omläggningen har förklarat sig kunna medverka vid utbildningens genomförande. I såväl Göteborg som Malmö finns goda möjligheter att rekrytera lärarkrafter för kurserna från universitet, högskola och handelsgymnasium.

Rådgivande verksamhet

I flera motioner uttalas önskemål om att allmänheten skall kunna få upplysningar och råd från dem som är sysselsatta inom taxeringsorganisationen.

Sålunda framhålles i motionerna I: 604 och II: 727, att man skyndsamt bör ta upp frågan hur den lokala instansen i taxeringsväsendet och skatte-

uppbörden skall utformas när det gäller väglednings- och upplysningsverksamhet. De alltmer skärpta bestämmelserna bör åtföljas av en upplysningsverksamhet som gör det möjligt och underlättar för ifrågavarande medborgargrupper att fullgöra vad som ålägges dem. Denna verksamhet måste bedrivas av de lokala instanserna inom uppbördsväsendet och taxeringsväsendet. Riktlinjerna för hur denna verksamhet skall bedrivas bör utformas av en särskild utredning. Frågan om en vidgad kurs- och utbildningsverksamhet för de förtroendevalda ledamöterna i taxeringsnämnderna i syfte att förbättra deras möjligheter att ge råd och upplysningar bör ägnas särskild uppmärksamhet och även frågan om förlängning av tiden för det lokala taxeringsarbetet prövas.

I de likalydande motionerna I: 603 och II: 733 uttalas att den positiva sidan av taxeringsarbetet har ägnats allt för litet intresse i propositionen. En rådgivande och upplysande verksamhet från taxeringsmyndigheternas sida skulle vara av stort värde för de skattskyldiga samtidigt som den skulle medverka till en ökad förståelse för de kontrollerande organen. I nuvarande organisation finns mycket litet utrymme för en sådan upplysningsverksamhet. Riksskattenämnden, som för närvarande utför ett förtjänstfullt arbete på området, har alltför begränsade resurser och kan inte tillgodose rådgivning på det lokala planet. Motionärerna anser att en utredning bör komma till stånd i frågan.

Som skäl för yrkandet i motionen II: 736 att ett fristående serviceorgan skall inrättas vid varje länsstyrelse för att lämna upplysning och meddela praktiska råd i deklaraionsfrågor framhålles, att sådana åtgärder är ägnade att skapa en bättre kontakt mellan de skattskyldiga och taxeringsmyndigheterna. Man bör sträva efter att i görligaste mån undanröja det motsatsförhållande, som faktiskt råder mellan de skattskyldiga och skattemyndigheterna.

Skyldigheten att lämna kontrolluppgifter

I de likalydande motionerna I: 604 och II: 727 yrkas att skyldigheten att lämna uppgift rörande arbete å annan fastighet skall föreligga så snart ersättningen uppgått till mer än 100 kronor. Det föreligger stora möjligheter, framhåller motionärerna, att undanhålla inkomster av denna art och anledning saknas att frånga det normala minimibeloppet för uppgiftsskyldigheten, 100 kronor.

Som stöd för yrkandet i motionen II: 734 om utredning i syfte att straffbelägga försök av löntagare att genom hot förmå arbetsgivare att underlåta avlämnande av kontrolluppgift framhålles, att de höga marginalskattesatserna på vanliga arbetsförtjänster av många löntagare betraktas som en form av straffbeskattning. Vissa arbetstagare, främst sådana som har sitt dagliga arbete förlagt till flera arbetsplatser eller som utför arbete på övertid, söker undandra sig beskattning. Detta sker inte sällan så att löntagaren uppmanar arbetsgivaren att underlåta att till skattemyndigheterna inlämna de inkomst-

uppgifter, som denne enligt taxeringsförordningen är skyldig att avlämna. Uppmaningarna har ofta tagit formen av uppenbart hot, varigenom arbetsgivarna ställs inför valet att antingen efterkomma de anställdas krav eller avstå från deras arbetsprestationer. Denna form av påtryckning kan för närvarande inte beivras av domstolarna. Det är angeläget att samhället här ingriper med straffbeläggning och även försök till sådan påtryckning bör beivras.

Förfarandet vid taxeringsrevision

I motionerna I: 604 och II: 727 anföres att behov inte föreligger att ge taxeringsmyndigheterna befogenheter att bestämma plats och tid för taxeringsrevision. Det är viktigt att garantier skapas för att intrånget för den enskilde blir minsta möjliga och hans nuvarande rätt att bestämma tid och plats bör därför inte inskränkas.

Besvärstid över taxeringsnämnds beslut

Till stöd för yrkandet i de likalydande motionerna I: 3 och II: 3 framhålls, att den nuvarande tiden för anförande av besvär över taxeringsnämnds beslut, eller den 15 augusti under taxeringsåret, är alltför kort och infaller under den tid åtskilliga skattskyldiga åtnjuter semester. Avsevärda olägenheter kan uppstå för vissa skattskyldiga att inkomma med besvär i rätt tid. Det torde förorsaka ringa olägenhet i prövningsnämndens arbete, om skattskyldig erhåller något längre besvärstid t. ex. intill den 31 augusti under taxeringsåret.

Frågan om utvidgad bokförings- och redovisningsskyldighet

Till stöd för yrkandet i de likalydande motionerna I: 601 och II: 729 att frågan om utvidgad bokförings- och redovisningsskyldighet bör upptas i samband med kommande översyn av bokföringslagen framhåller motionärerna, att bestämmelser om en utökad redovisningsskyldighet har sin plats i bokföringslagen. Man bör söka få till stånd en samlad lagstiftning för bokföring och redovisningsskyldighet, som kan tillämpas såväl vid taxering som i andra sammanhang. Motionärerna har förutsatt att en översyn av bokföringslagen skall komma till stånd och anser att i avvaktan på denna översyn, vilken torde kunna ske utan dröjsmål, särbestämmelser härom icke införas i taxeringsförordningen.

Jämväl i motionerna I: 597 och II: 732 uttalas att bokföringslagen är i behov av översyn och att därvid också taxeringsmässiga synpunkter bör beaktas.

I de likalydande motionerna I: 603 och II: 733 framhålls angelägenheten av att särskilda bestämmelser om räkningsplikt för vissa kategorier skattskyldiga fastställs i samband med en omarbetning av bokföringslagen. Det skulle underlätta för såväl skattskyldiga som deras medhjälpare om be-

stämmelelserna härutinnan återfinns i en enda lag. I samband därmed kan också en precisering av skyldigheten att föra räkenskaper och anteckningar ske.

I de likalydande motionerna I: 604 och II: 727 uttalas att föreskrifter rörande räkenskapers förande bör utarbetas i syfte att tjäna till praktisk vägledning. Detta spörsmål bör närmare utredas. Därvid bör uppmärksammas hur föreskrifterna skall utfärdas, sättet för att bringa dem till vederbörandes kännedom och hur man genom upplysnings- och vägledningsverksamhet skall underlätta och möjliggöra för de därav berörda att efterleva föreskrifterna. Utredningsarbetet bör bedrivas i samråd med vederbörande branschorganisationer.

Jämväl i motionen II: 183 har frågan om en översyn av bokföringslagen uppmärksamrats. Därvid har motionären påpekat att det konstaterats att allvarliga försummelser förelegat i fråga om bokföringen. En utredning bör därför ske om vilka åtgärder som bör vidtas i syfte att åstadkomma en bättre kontroll över att bokföringslagens bestämmelser efterlevs. Detta skulle vara ett viktigt led i de strävanden från samhällets sida som pågår i syfte att komma till rätta med det s. k. skattefusket. Utredningen bör även omfatta en översyn av de bestämmelser i strafflagen, som finns i fråga om bokföringsbrott.

Straffbestämmelser

I flera motioner yrkas avslag på Kungl. Maj:ts förslag om straff för den som uppsåtligt eller av grov oaktsamhet i märklig mån åsidosatt skyldigheten att sörja för och bevara underlaget för deklaration eller kontrolluppgift.

Sådant yrkande framställes i de likalydande motionerna I: 601 och II: 729, varvid framhålls att frågan om straffsanktion i anslutning till reformerade regler rörande bokförings- och redovisningsskyldighet lämpligen bör upptas i samband med en översyn av bokföringslagen.

Till stöd för yrkandet i motionerna I: 597 och II: 732 uttalas att skyldigheten enligt 20 § taxeringsförordningen att föra räkenskaper och anteckningar m. m. inte preciserats närmare i författningstexten. Det är enligt motionärernas uppfattning i och för sig motiverat att vid sidan av de straffbestämmelser som nu finns rörande åsidosättande av bokföringsskyldighet införa straffansvar för den, som utan att gäldenärsbrott, förmögenhetsbrott eller brott mot skattestrafflagen föreligger, i märklig mån åsidosatt sin bokföringsskyldighet. Emellertid är utformningen av straffbestämmelsen i 121 § taxeringsförordningen icke tillfredsställande, eftersom anteckningsskyldighetens omfattning ej är närmare angiven. Det objektiva rekvisitet har sålunda icke preciserats på sätt som eljest anses erforderligt inom straffrätten.

I motionerna I: 603 och II: 733 framhålls att de föreslagna straffbestämmelserna bör anstå till dess att en omarbetning av bokföringslagen skett.

I de likalydande motionerna I: 604 och II: 727 uttalas att Kungl. Maj:ts förslag inger betänkligheter, trots den begränsning av det straffbara området som departementschefen förordat. Samhällets åtgärder för att bibringa de skattskyldiga mera konkret kännedom om deras skyldigheter är bristfälliga och nödvändiggör att stor försiktighet måste iakttas då någon av oaktsamhet åsidosatt sina skyldigheter. Man kan enligt motionärernas mening inte tala om uppsåt i andra fall än då föreskrift att föra räkenskaper på visst sätt gäller. Den föreslagna högsta straffsatsen (fängelse) bör inte få komma i fråga annat än för grova förseelser som uppenbart skett uppsåtligt, t. ex. om vederbörande genom att undanskaffa handlingar sedan han fått kännedom om förestående taxeringsrevision undanröjer bevis och omöjliggör revisionen.

Utdömmande av vite

I de likalydande motionerna I: 601 och II: 729 framhålles att ändamålet med ett vitesföreläggande är att få fram en viss uppgift. Någon rimlig anledning kan inte föreligga att utdöma ett vite, sedan den begärda uppgiften inkommit, även om detta skett efter den förelagda tidsfristen. Det måste vara taxeringsintendentens och länsstyrelsens sak att inte förhala tiden med anmälans ingivande och prövningen av vites utdömmande, så att den angivna tidsfristen inte onödigtvis förlänges.

Frågor rörande kammarrättens organisation m. m.

I de likalydande motionerna I: 598 och II: 728 göres vissa uttalanden rörande kammarrättens organisation. Det framhålles att taxeringskontrollutredningen räknat med att den skärpta kontrollen skulle medföra en väsentlig ökning av antalet skattemål, av vilka många kan förutsättas bli av komplicerad natur. Man torde därför få räkna med att till kammarrätten kommer att föras ett ökat antal skattemål. Genom de nya reglerna om fullföljdsbegränsning har kammarrätten kommit att bli högsta instans i åtskilliga skattemål och genom den nya stadgan för kammarrätten har domstolen erhållit ökade arbetsuppgifter. Domstolen har sålunda en väsentligt ökad processledande funktion, vilket icke blott medför en administrativ belastning utan även i sig innesluter ökad arbetsbörda för ledamöterna i deras domargärning. De åtgärder som hittills vidtagits beträffande kammarrättens arbetsformer m. m. är icke tillfyllest med hänsyn till domstolens nya uppgifter. Den stora arbetsbelastning som domstolen har och dess ställning som högsta instans i åtskilliga mål fordrar att ledamöterna erhåller en rimlig tid till målens förberedande, men motionärerna ifrågasätter om så är fallet för närvarande. Bl. a. har tillräckliga åtgärder inte kunnat vidtas för främjande av en enhetlig rättstillämpning i skattemålen.

I motionerna uttalas vidare att den personal, som enbart sysslar med föredragning inom kammarrätten, icke erhåller tillräcklig utbildning. Den

särskilda utbildningen bland fiskalspersonalen kan inte rymmas inom universitetens uppgift enligt den nya stadgan för juridiska examina. Finansrätten har visserligen fått en helt annan ställning än tidigare men en juridisk grundexamen kan aldrig ge ett avancerat kunnande av den art som fordras av denna personal. Frågan om den yngre personalens utbildning bör ägnas särskild uppmärksamhet.

I motionen II: 736 erinras om att kammarrätten på senare år företagit muntlig handläggning i mål i ökad omfattning. Därvid har även förekommit att en avdelning av kammarrätten sammanträtt å annan ort. Utvecklingen synes gå i den riktningen att s. k. kammarrättsting i landsorten blir alltmera vanliga. I detta sammanhang träder i förgrunden frågan om en uppdelning av kammarrätten. Av dess åtta divisioner borde tre divisioner förslagsvis förläggas till Göteborg, Malmö och Umeå. En sådan decentralisering av kammarrätten skulle av de skattskyldiga komma att hälsas med tillfredsställelse och skapa bättre förutsättningar för att kunna hålla muntlig handläggning. Då de merutgifter som uppkommer för lokaler och expenser torde uppvägas av inbesparade utgifter i form av resekostnadsersättningar och traktamenten till kammarrättens ledamöter bör kostnadsfrågan inte verka avskräckande. En utredning om en dylik decentralisering bör komma till stånd utan dröjsmål.

Utskottet

Allmänna synpunkter

Under senare år har frågan om vidtagande av åtgärder i syfte att motverka skattefusket spelat en framträdande roll i den allmänna skattedebatten. Föregående års bevillningsutskott hade anledning att ingå på hithörande frågor i samband med behandlingen av framställda motionsyrkanden om vidtagande av åtgärder för att förhindra skattefusk. Utskottet uttalade då enhälligt sin fulla anslutning till syftet med motionerna. Det förhöll sig enligt utskottets uppfattning utan tvivel så, att ett stort antal skattskyldiga genom olika manipulationer sökte dra sig undan beskattning för större eller mindre del av sin inkomst eller förmögenhet. Sammantaget torde det allmänna på detta sätt frånhändas betydande belopp till förfång för de ljala skattebetalarna. Tillförlitliga uppgifter för att bedöma storleken av sådan undandräkt saknades visserligen, men det kunde antagas, att om de årligen undandragna beloppen blev föremål för taxering, skattebördan generellt sett skulle kunna lättas. Utskottet framhöll vidare att skattefusk utan tvivel förekom inom alla kategorier skattskyldiga, men vissa skattskyldiga hade större möjligheter att undandra sig taxering efter sina verkliga inkomster än andra och utnyttjade sannolikt också dessa möjligheter. En sådan ordning fann utskottet vara otillfredsställande och tillgängliga resurser borde därför utnyttjas för att åstadkomma en rättvisare och lik-

formigare taxering. Emellertid måste samtidigt hållas i minnet att resurserna, bl. a. i fråga om personal, var begränsade och att kontroll eller vidgad uppgiftsskyldighet inte enbart kunde riktas mot sådana skattskyldiga, som undandrar sig beskattning helt eller delvis, utan också förorsakade de lojala skattebetalarna irriterande besvär och olägenheter. En avvägning mellan olika intressen — främst effektivitetsintresset och rättssäkerhetskraven — måste därför ske.

De i förevarande proposition framlagda förslagen är att se som ett led i strävandena att bekämpa skattefusk. Förslaget syftar till att genom ökade personalresurser och rationellare utnyttjande av tillgänglig arbetskraft intensifiera granskningen av svårkontrollerbara deklamationer. Vidare förordas att taxeringsmyndigheterna skall få vissa vidgade befogenheter. Till grund för förslagen ligger bl. a. ett av taxeringskontrollutredningen avgivet betänkande (SOU 1960: 36).

Förslagen innebär, när organisationen uppbyggs, årliga kostnadsökningar om sammanlagt ca 4,8 milj. kronor. För budgetåret 1961/62 beräknas, med hänsyn tagen till vissa engångsutgifter, en kostnadsökning av 4,7 milj. kronor.

Utskottet vill för sin del erinra om att, även om storleken av de belopp som undandras det allmänna genom att självdeklarationerna i stor utsträckning är oriktiga eller bristfälliga, inte kunnat närmare bestämmas, har utredningen visat att fråga kan vara om betydande belopp. Tendenserna till försämrad skattemoral måste enligt utskottets mening betecknas som allvarliga, varför kraven på ökad effektivitet i taxeringsarbetet fått än större tyngd. Den omständigheten att det visat sig råda ett tydligt samband mellan deklarationernas riktighet och möjligheterna till kontroll talar starkt för att ökade sådana möjligheter tillskapas. Genom åtgärder i denna riktning tillgodoses ett viktigt rättssäkerhetsintresse. Det bör nämligen ihågkommas att i den enskildes krav på rättssäkerhet även ligger att andra skattskyldigas taxering likaväl som hans egen blir så riktig som möjligt. Behovet av ytterligare åtgärder i syfte att nå ökad effektivitet i taxeringsarbetet är således enligt utskottets mening klart framträdande. Sammanfattningsvis kan utskottet konstatera att propositionen tillgodoser önskemålen om effektivitet i taxeringsarbetet.

I förevarande sammanhang vill utskottet emellertid understryka angelägenheten av att vid sidan av en effektiviserad kontroll andra åtgärder vidtas för att stärka deklarationsmoralen. Utskottet kan härvidlag hänvisa till de uttalanden i ämnet, som gjordes av föregående års bevillningsutskott i betänkande nr 45.

Taxeringsorganisationen i första instans

Då det gäller taxeringsorganisationen i första instans har gjorts vissa uttalanden i motionerna av mera allmän karaktär. I motionen II: 736 framhålles sålunda att det är av stor vikt att taxeringsarbetet gestaltas så att det inger förtroende och skapar förståelse hos de miljontals skattskyldiga. Det måste krävas gott omdöme, praktisk erfarenhet samt god ords- och personkännedom av taxeringsnämndens ledamöter. Taxeringsnämnderna bör inta en central ställning inom taxeringsorganisationen och upprättas med häradsrätterna som förebild. Arbetet bör icke bedrivas som ett fritidsuppdrag; detta förutsätter att en skälig dagsersättning kan utgå till ledamot av taxeringsnämnd. Ett annat betydelsefullt önskemål är att nämndens ordförande får inta en klart opartisk ställning. I detta avseende är den nuvarande ordningen enligt motionärens åsikt icke invändningsfri, eftersom ordföranden gentemot de skattskyldiga är både den granskande och den utredande och därefter själv tar del i och leder bedömandet av gransknings- och utredningsresultatet. En annan bidragande orsak till misstroendet mot taxeringsnämnderna är att ett betydande antal ordförande i nämnderna har anställning hos myndigheter med uppgifter på skatteområdet. För att stärka allmänhetens förtroende för taxeringsnämnderna bör enligt motionärens mening en översyn ske av taxeringsförordningen.

I motionerna I: 603 och II: 733 har betonats önskvärdheten av att i samband med utbyggnaden av taxeringsorganisationen beaktas önskemålen om att taxeringsorganisationen förses med kompetent och omdömesgill personal. Man bör också enligt motionärernas mening inrikta sig på att effektivisera taxeringsorganisationen i första instans. I andra motioner har uttalats önskemål om att i större grad än vad nu är fallet taxeringarna kan på ett tillförlitligt sätt slutgiltigt avgöras redan i första instans.

I anledning av vad som uttalats i motionerna vill utskottet understryka att det givetvis är angeläget att stärka allmänhetens förtroende för taxeringsnämnderna. Motionärerna har här anvisat flera utvägar vilka i och för sig skulle vara ägnade att leda till en förbättring i nämnda hänseende. Emellertid kan utskottet inte underlåta påpeka att flera av dessa åtgärder är av sådan karaktär att de i varje fall i nuvarande läge är praktiskt omöjliga att genomföra om man skall bevara effektiviteten hos taxeringsorganisationen. Det är således inte realistiskt att räkna med att taxeringsnämnderna skall kunna arbeta under sådana förhållanden, som antytts i motionen II: 736. Med nuvarande svårigheter att erhålla kompetenta ordförande i taxeringsnämnderna går det ej att genomföra den i nämnda motion antydda ordningen att som ordförande endast anlitas andra än tjänstemän på länsstyrelser och hos andra skattemyndigheter. Det är heller inte möjligt att i full omfattning låta taxeringsarbetet bli ett uppdrag för heltidsanställda. Utskottet vill här erinra om de svårigheter som mött att, då det gäller rörelsenämnderna, få heltidsanställd arbetskraft för deklarationsgranskning. Givetvis är det också önskvärt att taxeringspersonalen får den utbildning som

erfordras för fullgörande av uppdraget. Utskottet vill beträffande detta spörsmål erinra om att 1960 års bevillningsutskott i betänkande nr 45 uttalat att det borde övervägas, om inte ökade möjligheter bör skapas till utbildning och instruktion av den personal som skall delta i taxeringsarbetet som ordförande eller kronoombud i taxeringsnämnder. Utskottet fann det också angeläget att de förtroendevalda ledamöternas intresse för taxeringsarbetet stimuleras, vilket bl. a. syntes kunna ske genom att de i större utsträckning informerades om den aktuella utvecklingen inom beskattningsområdet. Såvitt avser taxeringsassistenternas och revisionspersonalens utbildning behandlas denna fråga av utskottet i annat sammanhang. Utskottet, som finner det självfallet att vid det fortsatta reformarbetet på taxeringsväsendets område angivna synpunkter uppmärksammas, anser inte att det i dagens läge skulle leda till något positivt resultat att igångsätta en utredning med de syften som antytts i de angivna motionerna.

För närvarande får antalet valda ledamöter i taxeringsnämnd inte överstiga åtta. Om antalet kommuner inom ett rörelsedistrikt är så stort att tolv ledamöter erfordras för att varje kommun skall bli representerad, får dock sammanlagt högst tolv ledamöter utses, d. v. s. en för varje kommun. För att vederbörligen tillgodose önskemålet om Orts- och personkänedom i rörelsenämnderna har i propositionen föreslagits att antalet ledamöter i dylik nämnd skulle få uppgå till tolv, oavsett hur många kommuner som ingår i taxeringsdistrikt. En bestämmelse härom har intagits i 6 § 3 mom. andra stycket taxeringsförordningen. Samtidigt har rekommenderats att antalet kommuner i ett rörelsedistrikt normalt inte bör överstiga tre.

Enligt 3 § i taxeringskungörelsen skall rörelsenämnd i princip verkställa taxering av alla rörelseidkare, samtliga jordbrukare med bokföringsmässig redovisning samt — i den utsträckning som med hänsyn till nämndens arbetsbörda finnes lämpligen kunna ske — andra skattskyldiga med mera invecklade inkomst- eller förmögenhetsförhållanden. I sistnämnda avseende ankommer det på lokal skattemyndighet att efter anvisningar av taxeringsintendenten i länet bestämma vilka skattskyldigas deklARATIONER, som skall överlämnas från lokal nämnd till rörelsenämnd. Med hänsyn till att assistentorganisationen uppbyggts successivt har dock taxeringen av rörelseidkare och därmed likställda alltjämt i mycket stor utsträckning kommit att ligga kvar hos de lokala taxeringsnämnderna.

I propositionen föreslås att samtliga rörelseidkare hänföres till rörelsenämnder. Ett undantag från huvudregeln har dock ansetts motiverat, nämligen avseende fiskare. Departementschefen förordar således att det bör få ankomma på taxeringsintendenten att bestämma huruvida inom hans län fiskare skall hänföras till rörelsenämnder eller till lokala taxeringsnämnder. Till rörelsenämnder bör vidare obligatoriskt hänföras jordbrukare med bokföringsmässig redovisning, läkare, tandläkare och veterinärer, advokater och yrkesrevisorer, arkitekter, skattskyldiga med konsulterande verksamhet samt handelsresande, bil- och traktorförsäljare ävensom andra skattskyldiga

som är jämförliga med de här nämnda. Beträffande försäkringsagenter, författare, konstnärer och andra artister samt vissa delägare i familjebolag, bör det enligt departementschefens mening få ankomma på taxeringsintendenten att bestämma i vad mån de bör hänföras till rörelsenämnder eller lokala nämnder. Detsamma gäller andra skattskyldiga med särskilt invecklade inkomst- och förmögenhetsförhållanden.

Mot dessa av departementschefen uppdragna riktlinjer har utskottet icke funnit anledning till erinran i princip. För att länsstyrelsen skall kunna göra lämplig indelning i taxeringsdistrikt bör emellertid länsstyrelsen — och icke som departementschefen föreslagit taxeringsintendenten — besluta om fiskare skall taxeras av rörelsenämnd eller lokal nämnd.

Utskottet får i detta sammanhang framhålla vikten av att ledamöterna i rörelsenämnderna utses efter sådana grunder att nämnderna får en lämplig sammansättning med hänsyn till de yrkeskategorier, vilkas taxeringar nämnderna har att handlägga.

Vid 1956 års reform på taxeringsväsendets område förstärktes rörelsenämnderna med kvalificerade och särskilt tränade biträden, benämnda taxeringsassistenter. Dessa är heltidsanställda statliga tjänstemän i länsstyrelserna men placerade hos häradskrivarna eller uppbördsverken i städerna. De är inte ledamöter av nämnden utan biträder med granskningen. Uppbyggnaden av den nya organisationen med rörelsenämnder och taxeringsassistenter förutsattes skola ske successivt. Hittills har tillsatts 200 taxeringsassistenter, varav 161 i fögderierna och 39 i städer med egen uppbördsförvaltning. Vid fullt utbyggd organisation skulle det totala antalet uppgå till 275 assistenter, varvid förutsattes att varje assistent skulle granska sammanlagt ca 1 400 deklarationer under den tid som arbetet i nämnden varade. Under återstående del av året skulle taxeringsassistenterna biträda med taxeringsrevisioner. Som hjälp åt assistenterna med rutingörömsål har i fögderierna häradskrivarorganisationen förstärkts med biträdestjänster i reglerad befordringsgång och motsvarande tjänster har inrättats i städer med egen uppbördsförvaltning. Då vid 1959 års riksdag allmän varuskatt infördes, beslöts att taxering till sådan skatt av rörelseidkare skulle ske i rörelsedistrikt i samband med den årliga inkomst- och förmögenhetstaxeringen. Det blev då nödvändigt att från och med 1961 inom hela landet inrätta rörelsedistrikt, trots att tillgången på taxeringsassistenter inte möjliggjorde att varje rörelsedistrikt kunde få biträde av assistent. Samtidigt fick länsstyrelserna rätt att i samband med denna indelning förordna taxeringskonsulent i rörelsenämnd där taxeringsassistenttjänst ännu inte fanns inrättad.

Enligt nuvarande ordning är taxeringsassistenterna placerade hos de lokala skattemyndigheterna d. v. s. häradskrivare i fögderierna och uppbördsmyndigheterna i städer med egen uppbördsförvaltning. En av anledningarna till att taxeringsassistenterna erhöll denna placering i samband med 1956 års reform var att det ansågs att fögderierna regelmässigt skulle ha en i förevarande sammanhang lämplig storlek såtillvida att de skulle ge

fullt arbete under taxeringsperioden för åtminstone en taxeringsassistent. Det betonades också att genom assistenternas placering vid häradskrivarkontoren deras möjligheter till kontakt med skattskyldiga inom respektive distrikt underlättades. Enligt vad taxeringskontrollutredningen ansett sig kunna konstatera har emellertid den nuvarande ordningen i vissa hänseenden varit mindre ändamålsenlig. Utredningen har därför ansett sig böra föreslå att taxeringsassistenterna sammanförs till särskilda arbetsenheter för i princip fler än två fögderier. Vid en sådan organisation skulle assistenter och biträden som normalt skulle ha varit knutna till i residensstaden eller i dess närhet beläget häradskrivarkontor eller uppboordsverk i stället placeras hos länsstyrelsen och i anslutning till dess taxeringssektion. Härigenom skulle taxeringsintendentens ledning och övervakning av denna personal underlättas i hög grad. I de fall då assistenterna och deras biträden lämpligen bör vara stationerade utanför residensstaden har utredningen förutsatt att de lokalt skall placeras i nära anknytning till det på vederbörande ort befintliga häradskrivarkontoret. Utredningen har framlagt ett detaljerat förslag varvid de orter utanför residensstäderna, som avsetts för taxeringsassistenternas placering, valts i syfte att underlätta kontakten med de skattskyldiga samtidigt som en rationalisering av arbetet skulle komma till stånd genom tillskapande av större arbetsenheter. Utredningen har ansett att man härigenom skulle få ett effektivare arbete utfört och att det totala antalet assistenter och biträden kan minskas betydligt. Under remissbehandlingen har flertalet remissinstanser, däribland Sveriges köpmannaförbund, tillstyrkt den föreslagna nya ordningen. Vissa länsstyrelser, vilka eljest biträtt förslaget, har dock uttryckt önskemål om en något annorlunda indelning.

Även departementschefen har ansett att från effektivitetssynpunkt starka skäl talar för en omorganisation i den av taxeringskontrollutredningen föreslagna riktningen. Visserligen skulle de skattskyldigas möjlighet till kontakt med taxeringsassistenterna försämrans något, men man borde inte överdriva de därmed förbundna olägenheterna. Departementschefen har nämligen förutsatt att taxeringsassistenterna kommer att hålla regelbundna mottagningar på de orter där rörelsenämnderna sammanträder. Då man snarast bör genomföra alla rimliga åtgärder, som kan förbättra taxeringskontrollen, anser departementschefen inte att man bör avvakta den omläggning av uppboordsorganisationen som kan förväntas bli resultatet av uppboordsorganisationskommitténs arbete. Departementschefen har med tanke bl. a. på att tillgången på lämpliga lokaler är skiftande i olika län framhållit att man bör ge länsstyrelserna befogenhet att från och med den 1 juli i år genomföra organisationen i den takt, som med hänsyn till olika omständigheter finnes lämplig. De assistenter som redan nu finns i residensstäderna bör så snart lokalförhållandena medger placeras på länsstyrelserna och nya assistenttjänster bör alltid inrättas på sådana platser, där assistenter i fortsättningen skall finnas placerade. Då det gäller assistenter som ut-

redningen föreslagit skola placeras utanför residensstaden bör man kunna välja en annan stationeringsort än den utredningen förordad som är någorlunda likvärdig och under förutsättning att lokal skattemyndighet finns på platsen. Det bör också föreligga möjligheter för länsstyrelserna att med Kungl. Maj:ts medgivande fördela antalet assistenter mellan olika orter på annat sätt än utredningen föreslagit. I de fall då taxeringsassistenterna skall placeras i anslutning till häradsskrivarkontor bör häradsskrivaren liksom nu vara förman för assistenterna i ordnings- och liknande hänseenden.

Gentemot detta förslag har riktats kritik i motionerna I: 600 och II: 731, I: 602 och II: 730 samt I: 604 och II: 727, vari yrkas avslag på förslaget i denna del. Därvid har framför allt betonats att allmänhetens möjligheter till kontakt med taxeringsassistenterna skulle allvarligt försämrats om departementschefens förslag genomföres. Vidare har motionärerna ifrågasatt, om inte nuvarande ordning ur effektivitetssynpunkt är att föredraga. Motionärerna anser sålunda att förslaget skulle medföra fara för att taxeringsassistenterna inte får den för ett riktigt taxeringsresultat så nödvändiga ords- och personkännedom. Vidare har man understrukit betydelsen av att taxeringsassistenterna får tillgång till det deklaramaterial för löpande år och föregående år som förvaras på häradsskrivarkontoren. Man har även erinrat om att häradsskrivartjänsten är en naturlig sluttjänst för en taxeringsassistent och att denne därför skall kunna få vikariat på häradsskrivartjänst.

Frågan om var taxeringsassistenterna skulle vara placerade tillmättes helt naturligt stor betydelse vid assistentorganisationens tillskapande år 1956 och skälen för och emot en placering hos de lokala skattemyndigheterna övervägdes ingående. Trots att organisationen ännu ej är fullt utbyggd har den, enligt vad som uttalats vid remissbehandlingen av taxeringskontrollutredningens betänkande, verksamt bidragit till ett effektivare och riktigare taxeringsresultat. Det kunde under sådana förhållanden förefalla lämpligt att avvakta ytterligare erfarenheter innan en ändring överväges i fråga om taxeringsassistenternas placering. Emellertid bör inte förbises att, sedan 1956 års reform beslöts, frågan kommit i ett ändrat läge. Sålunda har rekryteringen av lämplig personal visat sig betydligt svårare än vad som kunde förutses år 1956. Vidare har i samband med införandet av den allmänna varuskatten blivit nödvändigt att från och med år 1961 inom hela landet inrätta rörelsedistrikt, trots att tillgången på taxeringsassistenter inte möjliggör att varje rörelsedistrikt kan få biträde av assistent. Genom att taxeringsassistenterna även skall handha granskningen av varuskattedeclarationer har deras arbetsbörda ökat. Slutligen vill utskottet erinra om den utbyggnad av länsstyrelsernas taxeringssektioner och revisionsdetaljer som gjorts och vilken föreslås skola fullföljas, varigenom ökade förutsättningar skapats för en annan ordning beträffande taxeringsassistenternas placering.

Erfarenheten har också givit vid handen att fögderiet ofta är ett väl litet område för ett rationellt utnyttjande av assistenterna. Sålunda har på vissa

håll förelegat svårigheter att förse taxeringsassistenterna med sådana deklamationer som de i främsta rummet bör granska, varför åt assistenterna måst överlämnas även enklare deklamationer för att de skulle få full arbetsbörda. På andra håll däremot föreligger det motsatta förhållandet att taxeringsassistenterna har svårt att hinna med att granska deklarationsmaterial, trots att detta begränsats till de grupper som måste granskas av rörelsenämnd. I och för sig skulle detta spela mindre roll, om tillgången på taxeringsassistenter var god; i ett läge då svårigheter föreligger att tillsätta erforderligt antal taxeringsassistenter, bör enligt utskottets mening inte förekomma att de sysslar med sådana deklamationer, beträffande vilka mindre kvalificerad arbetskraft med praktiskt taget lika gott resultat kan ombesörja granskningen.

Med hänsyn till ovan angivna omständigheter torde med fog kunna ifrågasättas om icke en mer ändamålsenlig ordning än den nuvarande kan åstadkommas, såvitt gäller taxeringsassistenternas placering.

Skälen för ett sammanförande av taxeringsassistenterna till större enheter har utförligt redovisats av taxeringskontrollutredningen. Som främsta vinst med en sådan centralisering ser utskottet de förbättrade möjligheterna till arbetsledning, övervakning samt rationellt utnyttjande av taxeringsassistenterna för bokgranskningsarbete under tid då assistenterna inte är sysselsatta med deklarationsgranskning. Det torde också bli möjligt att rationalisera biträdespersonalens arbete. Möjligheter skulle vidare skapas att fördela arbetet efter personalens skiftande kunskaper och erfarenhet och att genomföra en på många håll ändamålsenlig specialisering av assistenternas arbete.

Å andra sidan saknar utskottet inte förståelse för de betänkligheter, som motionärerna haft mot den föreslagna ordningen främst med hänsyn till den försämring av taxeringsassistenternas orts- och personkännedom och möjligheter till kontakt med allmänheten, som sannolikt skulle inträda om de förflyttas från vederbörande fögderi. Det finns enligt utskottets mening därför anledning att ytterligare för varje län överväga om just för det länet det av taxeringskontrollutredningen uppgjorda förslaget i tillräcklig utsträckning tillgodoser dessa synpunkter. Undersökas bör även om inte servicesynpunkterna i väsentlig mån kan tillgodoses t. ex. genom att vederbörande taxeringsassistent under de tider, då deklamationer avlämnas, håller i förväg utlysta mottagningar å olika orter inom taxeringsdistriktet.

Utskottet anser för sin del, att det knappast torde vara möjligt för riksdagen att i detalj bestämma placeringen av taxeringsassistenterna. Förhållandena är därvidlag alltför skiftande mellan olika län. I princip bör emellertid som departementschefen förordat en sammandragning kunna ske till länsstyrelserna av de taxeringsassistenter, som är placerade vid härads skrivarkontor i residensstaden eller i dess omedelbara närhet. Denna ordning bör också genomföras så snart länsstyrelsen har lämpliga lokaler för ändamålet. Då det gäller de övriga taxeringsassistenterna — de som redan placerats på härads skrivarkontor och de som ännu inte placerats där — har

utskottet den uppfattningen att tills vidare en sådan centralisering bör genomföras endast under förutsättning, att de synpunkter som ovan framförts rörande taxeringsassistenternas orts- och personkänedom och om tillgodoseendet av allmänhetens berättigade krav på kontaktmöjligheter kan vinna tillbörligt beaktande. Enligt utskottets mening synes frågan om taxeringsassistenternas placering i de enskilda fallen lämpligen böra beslutas av Kungl. Maj:t efter förslag av länsstyrelsen. Därvid bör länsstyrelsen — i den mån så ej redan skett — noga undersöka för- och nackdelar med utredningens förslag i syfte att på lämpligaste sätt för länets del tillgodose både effektivitets- och servicesynpunkterna.

Utskottet vill tillika framhålla att det får ankomma på Kungl. Maj:t att tillse att assistentorganisationen får en för landet i dess helhet ändamålsenlig utformning.

I fråga om utbildningen av landskanslistaspiranter föreslog taxeringskontrollutredningen att i syfte att möjliggöra en snabb utbyggnad av taxeringsorganisationen och revisionsdetaljerna vid sidan av de kurser i Stockholm, som länsstyrelsernas utbildningsnämnd för närvarande anordnar, tills vidare även särskilda kurser för landskanslistaspiranter skulle anordnas i Malmö, Göteborg och Sundsvall med början hösten 1961.

Detta förslag har departementschefen ansett sig inte böra godtaga. I stället förordar han en avsevärd utökning av kursverksamheten i Stockholm i enlighet med en av länsstyrelsernas utbildningsnämnd framlagd ny utbildningsplan för landskanslistor och taxeringsassistenter. Enligt nämndens förslag skulle det utbildningsbehov, som utredningen räknat med, vara täckt först den 31/12 1966, i stället för den 31/12 1965 enligt utredningens utbildningsplan.

I motionerna I: 599 och II: 735 yrkas att taxeringskontrollutredningens förslag om särskilda utbildningskurser i Malmö, Göteborg och Sundsvall för ditkommande personal genomföres. Varje försening av utbildningsverksamheten finner motionärerna ägnad att inge betänkligheter, i synnerhet som i propositionen förordats en snabbare utbyggnad av assistentorganisationen än vad taxeringskontrollutredningen föreslagit.

För att taxeringsassistentorganisationen och landskanslistkåren på länsstyrelsernas revisionsdetaljer skall kunna utbyggas i avsedd takt är det en förutsättning att utbildningsverksamheten intensifieras. Utskottet är för sin del inte helt övertygat om att det med fördel går att förlägga all den utbildningsverksamhet, som erfordras under uppbyggnadstiden, till Stockholm. I vart fall synes vissa nackdelar i tidshänseende vara förenade med stockholmsalternativet. Frågan om förläggning av viss del av utbildningsverksamheten till lämplig ort utanför Stockholm synes därför böra ytterligare övervägas. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att med uppmärksamhet följa frågan och om fördelar kan vinnas och förutsättningar finns — bl. a. med hänsyn till tillgången på lärare och lokaler — för en dylik centralisering vidtagna lämpliga åtgärder.

I flera motioner uttalas önskemål om sådana åtgärder att allmänheten i vidgad utsträckning kan få upplysningar och råd från dem som är samsatta inom taxeringsorganisationen. Sålunda framhålles i motionerna I: 604 och II: 727 att man skyndsamt bör ta upp frågan hur den lokala instansen i taxeringsväsendet och skatteuppbörden skall utformas när det gäller väglednings- och upplysningsverksamhet. Vidare uttalas i de likalydande motionerna I: 603 och II: 733 att en rådgivande och upplysande verksamhet från taxeringsmyndigheternas sida skulle vara av stort värde för de skattskyldiga samtidigt som den skulle medverka till en ökad förståelse för de kontrollerande organen. Motionärerna anser att en utredning bör komma till stånd i frågan. I motionen II: 736 slutligen yrkas utredning om inrättande av ett fristående serviceorgan vid varje länsstyrelse för att lämna upplysning och meddela praktiska råd i deklara-tionsfrågor.

För ett gott taxeringsresultat är det givetvis nödvändigt att de skattskyldiga i gemen äger insikter i deklara-tionsförfarandet och känner till åtminstone det elementära innehållet i skattelagstiftningen. Detta förutsätter att en generell upplysningsverksamhet äger rum. För detta torde vara tämligen väl sörjt genom den verksamhet, som olika taxeringsmyndigheter, näringsorganisationer, tidningar, banker m. fl. bedriver. Härutöver föreligger behov av individuell vägledning. I taxeringsnämndsordförandes skyldigheter ingår att lämna deklara-tions- eller uppgiftsskyldig de upplysningar, som finnes erforderliga för deklara-tions- eller uppgiftsskyldighetens fullgörande, och denna upplysningskälla torde utnyttjas i stor utsträckning. Vidare brukar de skattskyldiga redan nu erhålla råd och upplysningar av personal på länsstyrelser, härads-skrivarkontor m. m. På sina håll har denna upplysningsverksamhet fått sådant omfång att tidvis särskilda befattningshavare avdelats för ändamålet. Den som vill erhålla bindande förhandsbesked i någon fråga har möjlighet att erhålla sådant efter hänvändelse till riksskatte-nämnden. Enligt utskottets uppfattning torde således redan nu vara sörjt för att allmänheten kan få upplysningar och vägledning i den omfattning, som rimligen kan begäras. Utskottet anser sig emellertid böra understryka önskvärdheten av att — där så inte redan skett — lämpliga åtgärder vidtas för att ge allmänheten vägledning. Däremot finner sig utskottet inte böra tillstyrka de i motionerna framställda utredningsyrkandena.

Länsstyrelsernas revisionsdetaljer

I fråga om länsstyrelsernas revisionsdetaljer uttalar departementschefen att de till dessa detaljer knutna befattningshavarna i princip endast skall tagas i anspråk för arbetsuppgifter, som sammanhänger med taxeringskontrollen. I propositionen föreslås vidare en kvantitativ förstärkning av revisionsdetaljerna, vilken i huvudsak bör tillgodoses genom att ytterligare personal i landskanslist- och biträdeskarriärerna anställas. Förslaget innebär för länsstyrelsernas del inrättande av ytterligare 18 tjänster inom akademi-kerkarriären, 89 tjänster inom landskanslistkarriären och 37 tjänster inom

biträdeskarriären, motsvarande en årlig kostnadsökning av i runt tal 3 milj. kronor.

Med hänsyn främst till den ökade taxeringsrevisionsverksamheten anses en personell förstärkning böra ske även av taxeringssektionernas allmänna detaljer och prövningsnämndernas kanslier. I denna del föreslås en ökning av personalen i huvudsaklig överensstämmelse med av statens organisationsnämnd uppgjorda personalplaner. Den årliga kostnadsökningen för genomförande av dessa förslag har beräknats till ca 700 000 kronor.

Departementschefens förslag i dessa hänseenden synes väl avvägda och tillstyrkes av utskottet. I detta sammanhang får utskottet understryka vikten av ett ökat inslag av s. k. offensiva granskningar och att i samband därmed samordning sker med annan granskningsverksamhet.

Uppgiftsskyldighet

Enligt gällande lydelse av 37 § 1 mom. taxeringsförordningen är fysiska personer och dödsbon, som innehåft annan fastighet under beskattningsåret, skyldiga att utan anmaning lämna kontrolluppgifter angående avlöningar och ersättningar till vicevärdar, portvakter, icke bokföringspliktiga hantverkare m. fl. Är fråga om tillfälligt arbete och har ersättning utgått med belopp under 500 kronor för helt år behöver uppgift dock icke lämnas såvida icke kostnaden är avdragsgill i förvärvskällan rörelse. Taxeringskontrollutredningen föreslog att nämnda belopp 500 kronor skulle sänkas till 100 kronor. Departementschefen har emellertid i likhet med flertalet remissinstanser ansett sig inte böra vidtaga en så långtgående ändring utan har i stället tillstyrkt att uppgiftsskyldighet skall föreligga om ersättningen uppgår till minst 300 kronor.

I motionerna I: 604 och II: 727 yrkas att gränsen sättes till 100 kronor i enlighet med taxeringskontrollutredningens förslag.

Utskottet får erinra om att, då generell uppgiftsskyldighet i fråga om arbeten å annan fastighet infördes år 1955, undantogs ersättning som inte uppgick till 500 kronor. Att gränsbeloppet sattes så högt sammanhänge med att man ansåg sig böra avvakta närmare erfarenheter. Under den tid bestämmelsen gällt har det visat sig att begränsningen i uppgiftsplikten medfört, att åtskilliga inkomsttagare undandragit sig beskattning för inkomster, som de förvärvat vid arbeten å annan fastighet. En sänkning av gränsbeloppet synes därför motiverad. Emellertid synes, som flera remissinstanser anmärkt, en sänkning till 100 kronor innebära en alltför långtgående åtgärd. Det bör nämligen beaktas, att den uppgiftsskyldige, i den mån fråga är om schablontaxerad fastighet, icke själv har något behov av att redovisa uppgiften i fråga. Lämpligen bör uppgiftsskyldigheten begränsas så att överensstämmelse vinnes med reglerna i lagen om försäkring för allmän tilläggs-pension rörande den inkomst av anställning resp. av annat arbete för annan persons räkning, som är eller kan vara pensionsgrundande såsom inkomst av anställning. För att nå sistnämnda syfte är en sänkning till 300 kronor

tillfyllest. Då detta belopp även ur andra synpunkter synes lämpligt avvägt, tillstyrker utskottet bifall till Kungl. Maj:ts förslag. Detta innebär att utskottet ej kan biträda motionsyrkandena i denna del.

I detta sammanhang vill utskottet understryka departementschefens uttalande rörande önskvärdheten av att upplysning om uppgiftsskyldighetens omfattning genom riksskattenämndens försorg sprides bland de uppgiftsskyldiga.

Övriga föreslagna ändringar i 37 § 1 mom. taxeringsförordningen — varav främst bör nämnas införandet av vidgad uppgiftsskyldighet för ersättning på grund av sakförsäkring — har utskottet funnit ändamålsenliga och de tillstyrkes således.

I förevarande sammanhang upptar utskottet till prövning jämväl yrkandet i motionen II: 734 om utredning rörande straff för försök av löntagare att genom hot förmå arbetsgivare att underlåta att lämna kontrolluppgift. Som av redogörelsen för motionens innehåll framgår åsyftar motionärerna det hot från arbetstagares sida, som består däri att arbetsgivare ställs inför valet att antingen efterkomma kravet att inte avlämna kontrolluppgift eller avstå från deras arbetsprestationer.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att sådana åtgärder bör skarpt fördömas. Detta gäller såväl då vederbörande i samband med åtagande av anställning eller av uppdrag ställer såsom villkor att löneuppgift inte skall lämnas som då i efterhand sådant krav uppställs som villkor för förnyad eller fortsatt anställning. Det är självfallet lika förkastligt då liknande framställningar görs av andra än löntagare t. ex. då en rörelseidkare vägrar att inköpa en vara, såvida inte en falsk faktura utfärdas eller säljaren underlåter att bokföra transaktionen. Emellertid ifrågasätter utskottet om en kriminalisering av försök att på angivet sätt förhindra fullgörandet av uppgiftsskyldigheten i praktiken skulle få någon effekt av betydelse. I realiteten fordrar den som uppställer ett sådant villkor en ersättning, som är högre än den avtalsenligt eller eljest allmänt tillämpade. Ofta blir i förevarande fall fråga om brott mot kollektivavtal. Ett löfte från arbetsgivaren att underlåta lämna löneuppgift är inte bindande för denne. Det är knappast troligt att de arbetsgivare, som nu ger dylika löften, skulle ta initiativ till att få försök att undertrycka uppgiftsskyldighetens fullgörande beivrade. Utskottet är medvetet om att, särskilt i föreliggande arbetskraftssituation, inom vissa näringsområden svårigheter föreligger att få arbetskraft om uppgiftsskyldigheten fullgöres korrekt. Emellertid skulle ett samlat fast uppträdande från arbetsgivarnas sida skapa större respekt för bestämmelsernas efterlevnad och i viss mån begränsa företeelser av denna art. Utskottet vill i detta sammanhang tillägga, att arbetstagare, som, oavsett om kontrolluppgift lämnats eller ej, icke redovisar de ifrågavarande intäkterna i sin självdeklaration, gör sig skyldig till falskdeklaration. Utrönes i en dylik situation att arbetstagaren förmått arbetsgivaren att underlåta lämna kontrolluppgift torde detta kunna föranleda att brottet anses ha begåtts under försvårande omständigheter.

Taxeringsrevision

De nuvarande bestämmelserna om taxeringsrevision tillkom genom lagstiftning under åren 1955 och 1956. Därvid skedde en avvägning mellan å ena sidan intresset av att möjliggöra en effektiv granskning och å andra sidan den enskildes berättigade krav på skydd mot åtgärder, som medför alltför stora olägenheter för honom.

I stort sett synes bestämmelserna från nämnda synpunkter ha fungerat tillfredsställande. Redovisningen av taxeringsmyndigheternas erfarenhet under de gångna åren ger emellertid vid handen att ett antal fall förekommit, då skattskyldiga krupit bakom vissa i rättssäkerhetens intresse meddelade bestämmelser i syfte att omöjliggöra eller försvåra granskningen. Detta gäller kanske i främsta rummet den nuvarande föreskriften att taxeringsrevision får äga rum hos den granskade endast om denne medger detta. Den, vars räkenskaper skall granskas, kan således förhindra att granskningsmannen på platsen skapar sig en bild av förhållandena.

I propositionen föreslås att taxeringsintendenten i länet skall äga föreskriva när och var taxeringsrevisionen skall verkställas. Oavsett vägran från den granskades sida skall alltså revisionen kunna ske hos honom. Vidare föreskrives att granskning får ske av varulager.

I de likalydande motionerna I: 604 och II: 727 hemställs att förslaget att taxeringsintendenten skall få bestämma tid och plats för taxeringsrevisionen avslås. Enligt motionärernas mening föreligger inte något behov av en sådan skärpning. Inte minst då taxeringsrevision kan företas rutinmässigt och utan någon som helst misstanke om att oegentligheter föreligger är det enligt motionärernas mening viktigt att garantier skapas för att intrånget hos den enskilde blir det minsta möjliga.

Utskottet vill till en början erinra om att enligt gällande bestämmelser taxeringsrevision såvitt möjligt skall ske på sådant sätt och på sådan tid att den icke förorsakar hinder i den granskades verksamhet. Någon ändring av denna regel har ej föreslagits. I allmänhet träffas därför överenskomelse om tid och plats för taxeringsrevision. Så bör självfallet ske jämväl i framtiden. Å andra sidan kan det emellertid vara lämpligt att understundom utnyttja det för allt revisionsarbete så viktiga överrumplingsmoment, som ligger däri att granskningsmannen kan oförberett infinna sig hos vederbörande för utförande av granskningen. Denna möjlighet skulle givetvis inte kunna tillgripas om inte taxeringsmyndigheterna ges befogenhet att förrätta taxeringsrevisionen hos den som skall granskas utan dennes hörande; eljest skulle denne genom att hänvisa till att revision inte får ske hos honom kunna förhålla dess verkställande och därigenom få tid till motåtgärder. Utskottet anser sig med hänsyn till angivna omständigheter böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag i förevarande avseende. Emellertid vill utskottet understryka vad som redan framhållits av taxeringskontrollutredningen, nämligen att befogenheten för taxeringsintendenten att bestämma tid och plats för taxeringsrevision måste utnyttjas med urskillning och på

sådant sätt att inte den, vars räkenskaper skall granskas, hindras i sin verksamhet eller eljest får särskilda olägenheter av taxeringsrevisionen. Föreligger inte särskilda skäl till annat, bör den normalt ske på den tid och plats som passar den skattskyldige bäst.

Beträffande föreslagna ändringar i bestämmelserna om taxeringsrevision i övrigt har utskottet inte funnit anledning till erinran.

Anteckningsskyldighet, m. m.

Enligt 20 § taxeringsförordningen är den, som enligt taxeringsförordningen är skyldig att avge deklaration eller annan uppgift till ledning för egen taxering eller är pliktig lämna uppgift till ledning för annans taxering, också skyldig att i skäligen omfattning genom räkenskaper, anteckningar eller på annat lämpligt sätt sörja för att underlag finnes för deklarations- och uppgiftsskyldighetens fullgörande och för kontroll därav. I paragrafen hänvisas i fråga om skyldigheten att i vissa fall föra räkenskaper till stadgandena i dels bokföringslagen den 31 maj 1929 och dels förordningen den 7 december 1951 om skyldighet för vissa idkare av jordbruk eller skogsbruk att föra räkenskaper såsom underlag för taxering.

Den ifrågavarande bestämmelsen i 20 § tillkom vid 1955 års riksdag och innebar ett lagfästande av tidigare praxis.

Något uttryckligt stadgande om under vilken tid anteckningar o. d. skall bevaras har inte meddelats i taxeringsförordningen.

I taxeringsförordningen har inte meddelats några straffbestämmelser, där est föreskrifterna i 20 § inte skulle följas. Vederbörande löper dock risk att bli skönstaxerad enligt föreskrifterna i 21 § taxeringsförordningen. Den deklarations- eller uppgiftsskyldiges sätt att fullgöra honom åvilande anteckningsskyldighet kan även få betydelse i mål om ansvar för oriktig deklaration. Detta gäller främst de fall, då anteckningsskyldigheten till ledning för egen taxering inte behöri gen fullgjorts. En skattskyldig, som på grund av underlåtenhet att föra erforderliga anteckningar brister i honom åliggande uppgiftsskyldighet till ledning för annans taxering, kan emellertid ådömas straff enligt 120 § taxeringsförordningen (böter högst 300 kr.). Enligt uttalande i propositionen nr 160/1955 (s. 116) skall straff i detta fall endast ådömas om den uppgiftspliktige kan anses ha gjort sig skyldig till vårdslöshet.

Motsvarande stadgande om anteckningsskyldighet till ledning för taxeringen till allmän varuskatt finnes i 38 § varuskatteförordningen.

I sitt betänkande föreslog taxeringskontrollutredningen, att de allmänt formulerade bestämmelserna i 20 § taxeringsförordningen om skyldighet att föra anteckningar och räkenskaper såsom underlag för deklarations- och uppgiftsskyldighet skulle ersättas med mera preciserade föreskrifter. Genom dessa skulle regleras vilka fordringar som taxeringsmyndigheterna borde kunna ställa på rörelseidkares och andra jämförbara skattskyldigas deklarationsunderlag. Det förutsattes att erforderliga föreskrifter skulle

meddelas av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, riksskattenämnden.

Beträffande detta förslag har departementschefen uttalat, att han för sin del inte fann lämpligt att bestämmelser av förevarande art fastställdes av Kungl. Maj:t, utan detta borde ske genom lagstiftning av Kungl. Maj:t och riksdagen gemensamt. Departementschefen har emellertid förklarat sig vara övertygad om nödvändigheten av att för olika kategorier deklarations- och uppgiftsskyldiga erhålla mera preciserade bestämmelser om anteckningar m. m. I förhållande till bestämmelserna i bokföringslagen skulle de ifrågasatta nya föreskrifterna närmast åsyfta att precisera skyldigheten enligt denna lag närmare, och de borde därför kunna utfärdas oberoende av denna lag. Efter en framtida revision av bokföringslagen kunde vissa sådana föreskrifter bli obehövliga. Departementschefen har vidare framhållit att förslag till föreskrifter borde utarbetas av riksskattenämnden och snarast föreläggas riksdagen.

Frågan om utfärdande av bestämmelser rörande bokförings- och anteckningsskyldighet har upptagits i flera av de föreliggande motionerna. I motionerna I: 601 och II: 729 uttalas sålunda att bestämmelser om en utökad redovisningsskyldighet bör ha sin plats i bokföringslagen. Man bör enligt motionärernas mening söka få till stånd en samlad lagstiftning för bokförings- och redovisningsskyldighet, vilken kan tillämpas såväl vid taxering som i andra sammanhang. I avvaktan på att en översyn av bokföringslagen kommer till stånd bör enligt motionärernas mening särbestämmelser härom icke införas i taxeringsförordningen. Liknande synpunkter har anlagts i motionerna I: 597 och II: 732 och även i motionerna I: 603 och II: 733 understrykes angelägenheten av att särbestämmelser om räkenskapsplikt för vissa kategorier skattskyldiga fastställs i samband med en omarbetning av bokföringslagen. I motionen II: 183 har uttryckts önskemål om en utredning i syfte att åstadkomma en bättre kontroll över att bokföringslagen efterlevs. Slutligen uttalas i motionerna I: 604 och II: 727 önskemål om att vägledande föreskrifter angående räkenskapers förande utarbetas och att samtidigt uppmärksammas spörsmålen hur föreskrifterna skall utfärdas och hur de skall bringas till vederbörandes kännedom m. m.

Utskottet får i detta sammanhang erinra om att riksdagen på förslag av första lagutskottet i dess utlåtande nr 27 i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställt om en översyn av bokföringslagen. Enligt vad lagutskottet uttalat bör utredningen bedrivas förutsättningslöst och utskottet utgår ifrån att vid utredningen, som bör genomföras snarast, självfallet uppmärksamhet kommer att ägnas åt olika spörsmål, som motionärerna och remissinstanserna berört, däribland beaktandet av taxeringssynpunkter i samband med en reform av bestämmelserna om bokföringsskyldighet.

Det kan således förutsättas att i samband med den begärda översynen av bokföringslagen taxeringssynpunkterna kommer att beaktas. I detta hänseende torde sålunda de förevarande motionsyrkandena redan vara tillgodo-

sedda. Emellertid bör den omständigheten att bokföringslagen blir föremål för översyn inte hindra att, om så befinnes ändamålsenligt, särskilda föreskrifter om räkenskapers förande meddelas i taxeringsförordningen. Huruvida dessa senare bör inarbetas i bokföringslagen är huvudsakligen en praktisk fråga till vilken ställning får tas då utredningsarbetet slutförts. Självfallet bör — oavsett vilket system som slutgiltigt väljes — tillses att upplysning sprides om bestämmelsernas innebörd m. m. Enligt utskottets uppfattning föreligger emellertid inte anledning för riksdagen att härutöver göra något uttalande i de frågor, som berörts i motionerna.

I propositionen föreslås att underlåtenhet att sörja för och bevara underlag för deklarations- och uppgiftsskyldighet skall sanktioneras genom en straffbestämmelse, intagen i ett nytt första stycke av 121 § taxeringsförordningen. Departementschefen har emellertid avsett att inskränka det straffbara området till mera kvalificerade fall och för att uppnå detta syfte föreslagit att såsom förutsättning för straffbarhet skall anges, att den försumlige omöjliggjort eller allvarligt försvårat fullgörande av deklarations- eller uppgiftsskyldighet eller kontroll därav. Därigenom skulle man enligt departementschefens uppfattning undgå den stötande konsekvensen att straffhotet formellt avsåg även mindre väsentliga fel. Som exempel på fall då straff bör utdömas har departementschefen anfört att en bokföringsskyldig näringsidkare inte alls fört böcker eller fört dem så bristfälligt, att de inte kan läggas till grund för en bedömning av hans inkomstförhållanden. Som ett annat fall har han angivit, att en arbetsgivare med en inte alltför obetydlig verksamhet icke kan redovisa för utbetalda löneförmåner. Bestämmelsens giltighet omfattar alla kategorier, som är deklarations- eller uppgiftsskyldiga. Även underlåtenhet att bevara anteckningar i föreskriven tid — sex år — straffbelägges enligt förslaget. Straffet föreslås skola bestämmas till dagsböter, utom vid grovt brott, då straffet bör vara fängelse i högst sex månader. För att åtal skall kunna ske kräves anmälan av taxeringsintendent.

De föreslagna straffbestämmelserna har väckt kritik i flera motioner. Sålunda yrkas i motionerna I: 601 och II: 729, I: 597 och II: 732 samt I: 603 och II: 733 att några dylika bestämmelser inte införes. I motionerna I: 604 och II: 727 förordas en ändring av brottsbeskrivningen då det gäller fängelsestraffet. Som motiv för avslagsyrkandena har bl. a. anförts, att bestämmelserna i 20 § taxeringsförordningen om skyldighet att föra räkenskaper och anteckningar är alltför vagt utformade för att kunna ligga till grund för en dylik straffbestämmelse. Vidare har framhållits att straffsanktioner för den, som inte uppfyllt den bokföringsskyldighet som föreligger enligt bokföringslagen, inte bör intas i taxeringsförordningen, utan dylika straffsanktioner bör övervägas i samband med en översyn av bokföringslagen och ha sin plats i allmänna strafflagen.

Utskottet finner för sin del det vara helt otillfredsställande att försumelse mot föreskrifterna i 20 § taxeringsförordningen i form av underlåtna,

falska eller vårdslösa räkenskaper och anteckningar inte kan beivras. Ofta blir den som underlåtit föra räkenskaper och deklarerat för låga inkomster bättre ställd i ansvarshänseende än den som fört räkenskaper men likväl feldeklarerat. Endast i undantagsfall är det nämligen möjligt att i förstnämnda fall förebbringa bevis för att deklarerad inkomst varit för låg, så att skattestrafflagens bestämmelser kunnat bli tillämpliga och den försumlige kunnat ställas till ansvar för falsk eller vårdslös deklaration. Visserligen kan skönstaxering enligt 21 § taxeringsförordningen tillgripas, men sådan får endast åsättas, när inkomsten inte kan på annan grund tillförlitligen beräknas, och den får över huvud taget inte åsättas i sådan form eller till sådant belopp att taxeringen kommer att innebära ett straff för den försumlige. Utskottet anser därför erforderligt att underlåtenhet att fullgöra skyldighet enligt 20 § taxeringsförordningen redan nu sanktioneras genom straffbestämmelser, som bör ha sin plats i taxeringsförordningen. Utskottet delar således inte motionärernas uppfattning att straffbestämmelser bör införas först efter en översyn av bokföringslagen.

De invändningar i övrigt, som anförts mot de föreslagna straffbestämmelserna, riktar sig i väsentlig utsträckning mot den nuvarande utformningen av 20 § taxeringsförordningen. Bestämmelserna i denna paragraf har således ansetts vara alltför vagt utformade för att kunna bilda underlag för den ifrågasatta straffbestämmelsen.

Det ligger i sakens natur att detaljerade bestämmelser om skyldighet att föra anteckningar och räkenskaper inte kan utfärdas med hänsyn till de skiftande förhållandena för olika medborgargrupper. Skyldigheten att föra anteckningar och räkenskaper måste — om man bortser från den legala skyldigheten enligt bokföringslagen och jordbruksbokföringsförordningen — därför bedömas från fall till fall. Enligt utskottets uppfattning har tillräcklig hänsyn till dessa förhållanden tagits vid utformningen av de föreslagna straffbestämmelserna. Som departementschefen anfört har nämligen det straffbara området inskränkts till mera kvalificerade fall, genom att såsom förutsättning för straffbarhet anges, att den försumlige skall ha omöjliggjort eller allvarligt försvårat fullgörande av deklara-tions- eller uppgiftsskyldighet eller kontroll därav. På så sätt kommer straffhotet inte ens formellt att avse mindre väsentliga fel. Som en ytterligare garanti för att endast mer kvalificerade fall kommer att beivras, finns föreskriften att för åtal krävs anmälan av taxeringsintendent. Utskottet finner sig därför kunna i princip godtaga Kungl. Maj:ts förslag. Emellertid har utskottet funnit skäl tala för yrkandet i motionerna I: 604 och II: 727 att fängelsestraff endast bör ifrågakomma vid uppsåtligt brott. Utskottet får därför föreslå den ändringen i Kungl. Maj:ts förslag att till fängelse i högst sex månader må dömas allenast om brottet varit uppsåtligt och synnerligen försvårande omständigheter föreligger.

Utdömmande av vite

I propositionen föreslås ett tillägg till 124 § andra stycket taxeringsförordningen av innehåll att, om ett vitesföreläggande iakttagits efter det taxeringsintendentens anmälan om vitets uttagande inkommit till länsstyrelsen, ändamålet med vitet icke skall anses ha därigenom förfallit. Förslaget bör ses mot bakgrunden av ett avgörande i regeringsrätten varigenom klarlagts, att nuvarande bestämmelser tillåter den, som fått ett vitesföreläggande, att utan någon risk negligera detta, till dess han genom delgivning av taxeringsintendentens framställning får kännedom om att vitets utdömmande är omedelbart förestående.

I motionerna I: 601 och II: 729 yrkas avslag på detta förslag.

Utskottet vill för sin del framhålla att taxeringsförfarandet är beroende av att effektiva tvångsmedel finnes mot skattskyldiga och andra uppgiftsskyldiga, som inte lämnar föreskriven medverkan i form av självdeklaration och kompletterande uppgifter o. s. v. Med hänsyn till det stora antalet taxeringar och de tidsbegränsningar, som gäller för de olika taxeringsorganens arbete med visst års taxeringar, kommer försummelser i fråga om fullgörandet av uppgiftsskyldigheten att inverka tyngande på arbetet och ofta att i praktiken omöjliggöra åsättande av en riktig taxering. Det är därför inte tillräckligt att ett vitesföreläggande är effektivt i den meningen, att deklARATIONER eller andra handlingar över huvud inkommer, utan lika viktigt är att de inkommer i tid. Den tidsfrist som utsättes i ett vitesföreläggande måste med andra ord respekteras. Behov föreligger därför av en sådan regel som den i propositionen föreslagna. En dylik ändring bör givetvis inte gå ut på att vitet under alla förhållanden skall utdömas, så snart en i vitesföreläggande angiven tidsfrist överskridits. Taxeringsintendenterna bör liksom hittills icke påyrka utdömmande av viten i andra fall än då så anses påkallat från allmän synpunkt, och länsstyrelserna bör på samma sätt som nu äga vittgående befogenheter att bedöma frågor om uttagande av vite med ledning av föreliggande omständigheter. I enlighet med det anförda tillstyrker utskottet Kungl. Maj:ts förslag.

Vad departementschefen i övrigt anført och förordad i de frågor, som hänvisats till bevillningsutskottets behandling, lämnas av utskottet utan erinran.

Övriga frågor

Utskottet övergår härefter till vissa spörsmål, som berörs i motionerna och som icke har direkt samband med förut behandlade frågor, och upptar därvid först det i motionerna I: 3 och II: 3 upptagna spörsmålet om besvärstiden över taxeringsnämnds beslut. Motionärerna har ansett den för enskilda skattskyldiga gällande besvärstiden, den 15 augusti, vara mindre lämplig eftersom den för många skattskyldiga infaller under semestertid.

Den i motionerna upptagna frågan har tidigare ägnats uppmärksamhet och önskemål har framställts om förskjutning av besvärstiden till en senare tidpunkt på året. Emellertid kan gentemot dessa önskemål invändas att en sådan förskjutning skulle medföra att prövningsnämndernas arbete förse- nades. Med hänsyn till vikten av att så många besvärs mål som möjligt kan avgöras på sådan tid att det blir möjligt att ta hänsyn till eventuella änd- ringar i samband med utsändandet av debetsedlar på slutlig skatt, anser utskottet sig inte kunna biträda förevarande motionsyrkande.

I anslutning till propositionen nr 100 har motionsvis framställts yrkanden avseende kammarrättens organisation m. m. Sålunda yrkas i de likalydan- de motionerna I: 598 och II: 728 att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om översyn av kammarrättens arbetsformer samt rörande ut- redning om lämpliga former för utbildning av den yngre föredragande per- sonalen i verket. I motionen II: 736 hemställs att frågan om decentralise- ring av kammarrättens åtta divisioner med förläggning av förslagsvis tre divisioner till Göteborg, Malmö och Umeå måtte bli föremål för utredning.

Utskottet vill först erinra om att riksdagen år 1958 hade anledning att behandla olika spörsmål rörande förfarandet i kammarrätten i samband med då väckta motioner. Hithörande frågor upptogs av bevillningsutskot- tet i betänkande nr 35. Därvid framhölls bl. a. angelägenheten av att kam- marrätten erhöi möjlighet att i praktiken tillgripa muntligt förfarande i större omfattning än tidigare. Vidare betonade bevillningsutskottet behovet av en aktiv processledning från kammarrättens sida. Utskottet underströk med bestämdhet nödvändigheten av att kammarrätten verksamt sökte främ- ja en enhetlig rättstillämpning inom domstolen.

Vid 1958 års riksdag beslöts en inskränkning i rätten till fullföljd av skattemål från kammarrätten till regeringsrätten. Då det förutsatts att full- följdareformen jämte tillgodoseendet av riksdagens önskemål angående för- farandet i kammarrätten skulle komma att ställa större krav på domstolen såväl kvantitativt som kvalitativt har en upprustning av kammarrätten an- setts motiverad. Denna upprustning har genomförts successivt och innebär i huvudsak att åtta assessorstjänster utbyts mot kammarrättsrådstjänster, varigenom samliga åtta divisioner i kammarrätten fr. o. m. den 1 juli i år kommer att bestå av fyra kammarrättsråd och en assessor. Vidare har divisionsordförandenäs ökade ansvar ansetts böra föranleda en minskning av deras deltagande i sessionsarbetet och befattningar som vice ordförande har fördenskull inrättats på divisionerna. Ytterligare har antalet fiskaler fördubblats från åtta till sexton, varigenom en viss minskning av de döman- de ledamöternas föredragningssskyldighet kunnat genomföras.

Enligt vad utskottet inhämtat har balansen i kammarrätten av icke av- gjorda skattemål, vilken tidigare under en lång följd av år varit betydligt större än antalet avgjorda mål, på senare tid nedbringats till en mer normal nivå motsvarande icke fullt ett års avverkning. Vid bedömandet av kam- marrättens personalbehov för att kunna tillgodose de ökade krav som ställts

på domstolen bör beaktas, att de genom 1956 års taxeringsreform vidtagna åtgärderna med avseende på underinstanserna efter hand bör ge till resultat att utredningen i skattemål i underinstanserna blir bättre och fullständigare än vad hittills varit fallet. I samma riktning bör de åtgärder verka, som utskottet tidigare förordat i syfte att förstärka taxeringsorganisationen.

Någon möjlighet att med säkerhet bedöma huruvida, som motionärerna förutsatt, antalet besvärsmål kommer att öka sedan taxeringsorganisationen utbyggs, föreligger ännu ej. Mycket synes emellertid tala för att en effektivare taxering inte nödvändigtvis behöver medföra större antal överklaganden, men däremot är det troligt att målen blir av mer komplicerad karaktär.

Givetvis är det en angelägen samhällelig uppgift att tillse att skattedomstolarna kan utöva sin verksamhet på ett sådant sätt och under sådana former att de mål de har att handlägga kan bringas till ett snabbt och riktigt avgörande. Att ett positivt intresse föreligger att tillgodose dessa önskemål såvitt avser kammarrätten visar de åtgärder som under senare år vidtagits i fråga om personalförstärkningar m. m. Detta utesluter dock inte att ytterligare förbättringar i olika hänseenden kan och bör vidtagas.

Enligt utskottets mening är det emellertid, innan ytterligare erfarenhet vunnits av upprustningen av de lägre instanserna, inte lämpligt att företaga en utredning om ändring i kammarrättens organisation. Utskottet förutsätter att kammarrätten själv följer utvecklingen med uppmärksamhet och framlägger de förslag, vartill förhållandena kan ge anledning. Frågan om decentralisering av kammarrätten har enligt utskottets uppfattning kommit i ett ändrat läge sedan domstolen i betydande utsträckning blivit sista instans i taxeringsmål. Utskottet anser att någon utredning av frågan ej bör ske.

Vad beträffar yrkandet om utbildning av den yngre föredragande personalen vill utskottet framhålla, att det givetvis är av stor betydelse att denna personal erhåller en så god utbildning som möjligt för sin blivande uppgift som ledamöter i den kollegiala domstol, som kammarrätten utgör. Det torde emellertid i första hand böra ankomma på kammarrätten att ta initiativ till de åtgärder, som är erforderliga för en tillfredsställande lösning av utbildningsfrågan. Utskottet avstyrker med det anförda utredningsyrkandena i motionerna I: 598 och II: 728 samt i motionen II: 736.

Utskottets hemställan

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att riksdagen måtte, med förklarande att Kungl. Maj:ts förevarande proposition, nr 100, i vad densamma hänvisats till bevillningsutskottet, icke kunnat av riksdagen oförändrad bifallas samt i anledning av de likalydande motionerna I: 604 av herr Sundin m. fl. och II: 727 av herr Hansson i Önnarp m. fl.,

1) för sin del antaga det vid propositionen fogade förslaget till förordning om ändring i taxeringsförordningen den 23 november 1956 (nr 623) med den ändringen att 121 § erhåller följande såsom *utskottets förslag* betecknade lydelse:

*Kungl. Maj:ts förslag**Utskottets förslag*

121 §.

Har någon uppsåtligen eller av grov oaktsamhet åsidosatt skyldigheten enligt 20 § första och andra styckena att sörja för och bevara underlag och har han därigenom omöjliggjort eller allvarligt försvårat fullgörande av deklarations- eller uppgiftsskyldighet eller kontroll därav, dömes till dagsböter. Är brottet grovt, vare straffet fängelse i högst sex månader.

Har någon uppsåtligen eller av grov oaktsamhet åsidosatt skyldigheten enligt 20 § första och andra styckena att sörja för och bevara underlag och har han därigenom omöjliggjort eller allvarligt försvårat fullgörande av deklarations- eller uppgiftsskyldighet eller kontroll därav, dömes till dagsböter. *Föreligga vid uppsåtligt brott synnerligen försvårande omständigheter, må till fängelse i högst sex månader dömas.*

Har någon — — — trehundra kronor.

Har någon — — — trehundra kronor.

2) antaga det vid propositionen fogade förslaget till förordning angående ändring i förordningen den 1 december 1959 (nr 507) om allmän varuskatt med den ändringen att 77 § erhåller följande såsom *utskottets förslag* betecknade lydelse:

*Kungl. Maj:ts förslag**Utskottets förslag*

77 §.

Har någon, — — — trehundra kronor.

Har någon, — — — trehundra kronor.

Har någon uppsåtligen eller av grov oaktsamhet åsidosatt skyldigheten enligt 38 § första och andra styckena att sörja för och bevara underlag och har han därigenom omöjliggjort eller allvarligt försvårat fullgörande av deklarations- eller uppgiftsskyldighet eller kontroll därav, dömes till dagsböter. Är brottet grovt, vare straffet fängelse i högst sex månader.

Har någon uppsåtligen eller av grov oaktsamhet åsidosatt skyldigheten enligt 38 § första och andra styckena att sörja för och bevara underlag och har han därigenom omöjliggjort eller allvarligt försvårat fullgörande av deklarations- eller uppgiftsskyldighet eller kontroll därav, dömes till dagsböter. *Föreligga vid uppsåtligt brott synnerligen försvårande omständigheter, må till fängelse i högst sex månader dömas.*

Finnes försummelse som i första stycket sägs ursäktlig eller eljest ringa, må från straff frias.

Finnes försummelse som i första stycket sägs ursäktlig eller eljest ringa, må från straff frias.

Brott som — — — av taxeringsintendent.

Brott som — — — av taxeringsintendent.

B) att riksdagen måtte godkänna de av utskottet förordade riktlinjerna för en förbättrad taxeringskontroll; samt

C) att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 3 av herr Kronstrand m. fl. samt II: 3 av herrar Rydén och Stenberg,

2) de likalydande motionerna I: 597 av herr Gezelius och II: 732 av herr Fröding,

3) de likalydande motionerna I: 598 av herrar Gezelius och Schött samt II: 728 av herr Fröding m. fl.,

4) de likalydande motionerna I: 599 av herrar Gösta Jacobsson och Gustaf Henry Hansson samt II: 735 av herr Nilsson i Svalöv m. fl.,

5) de likalydande motionerna I: 600 av herr Schött m. fl. och II: 731 av herr Ekström i Iggesund m. fl.,

6) de likalydande motionerna I: 601 av herr Spetz m. fl. och II: 729 av fru Gärde Widemar m. fl.,

7) de likalydande motionerna I: 602 av herr Spetz m. fl. och II: 730 av herr Nelander m. fl.,

8) de likalydande motionerna I: 603 av herr Stefanson m. fl. och II: 733 av herr Nordgren m. fl.,

9) de likalydande motionerna I: 604 av herr Sundin m. fl. och II: 727 av herr Hansson i Önnarp m. fl.,

10) motionen II: 183 av herr Ekström i Iggesund,

11) motionen II: 734 av herr Stiernstedt m. fl., ävensom

12) motionen II: 736 av herr Christenson i Malmö,

måtte, i den mån de icke kan anses besvarade genom vad utskottet ovan anfört och hemställt, av riksdagen lämnas utan åtgärd.

Stockholm den 12 maj 1961

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar John Ericsson, Hagberg, Einar Eriksson, Jansson, Spetz, fröken Ranmark, herrar Gustaf Elofsson, Oscar Carlsson, Gösta Jacobsson och Kronstrand; samt

från andra kammaren: herrar Kollberg, Nilsson i Svalöv, Kärrlander, Magnusson i Borås, Christenson i Malmö, Andersson i Essvik, fru Holmqvist, herrar Forsberg, Kristenson i Göteborg och Fäldin.

Reservationer

I) av herr *Gösta Jacobsson*, vilken — med hänvisning till att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställt om översyn av bokföringslagen — *dels* ansett den i 20 § taxeringsförordningen gjorda hänvisningen till bokföringslagen böra bibehållas,

dels ock hemställt, att riksdagen med avslag å Kungl. Maj:ts förslag, såvitt angår 20 § taxeringsförordningen den 23 november 1956 (nr 623), måtte för sin del antaga följande ändrade lydelse av nämnda paragraf.

20 §.

Den som — — — kontroll därav.

Underlaget skall bevaras under sex år efter utgången av det kalenderår underlaget avser.

Om skyldighet i vissa fall att föra räkenskaper är stadgat i bokföringslagen och förordningen om skyldighet för vissa idkare av jordbruk eller skogsbruk att föra räkenskaper såsom underlag för taxering eller i eljest särskilt utfärdade föreskrifter.

II) av herrar *Hagberg*, *Gustaf Elofsson*, *Gösta Jacobsson*, *Kronstrand*, *Nilsson* i Svalöv, *Magnusson* i Borås, *Christenson* i Malmö och *Fälldin*, vilka

dels ansett att den del av utskottets yttrande, som börjar å s. 31 rad 16 nedifrån med orden »Utskottet får» och slutar å s. 32 rad 3 uppifrån med orden »denna del.» bort ha följande lydelse:

Utskottet får erinra om att, då det gäller rörelseidkares och jordbrukares skyldighet att lämna uppgift rörande ersättning till den, som haft tillfälligt arbete i rörelsen eller jordbruket, gränsen satts till 100 kronor för år räknat. I och för sig föreligger det inte skäl att ha en mindre omfattande uppgiftsskyldighet för ägare av hyresfastigheter. Då det gäller villa- och sommarstugeägare liksom bostadsrättsinnehavare kan det visserligen sägas ligga i linje med de förenklingar i deras deklarationsförfarande, som eftersträvat genom schablontaxering av inkomster från villafastigheter och bostadsrättslägenheter, att ha en inskränkt uppgiftsskyldighet. Å andra sidan bör beaktas att dessa skattskyldiga i regel inte har anledning att i sin deklARATION yrka avdrag för kostnaden för anlitad arbetskraft, varför taxeringsmyndigheterna inte heller på denna väg kan få fram några uppgifter. Enligt utskottets uppfattning talar övervägande skäl för att 100-kronorsgränsen får gälla, även då det gäller fastighetsägares uppgiftsskyldighet för tillfälligt arbete å annan fastighet. Utskottet tillstyrker således bifall till de likalydande motionerna I: 604 och II: 727 i denna del, varvid anledning torde saknas att bibehålla den nuvarande särskilda regeln att kostnaden är avdragsgill i rörelse. Detta skulle i och för sig motivera en omredigering av 37 § 1 mom. på så sätt att momenten b) och c) sammanföres. Emellertid synes bl. a. med hänsyn till att ersättning för tillfälligt arbete å villafastig-

heter o. dyl. normalt inte utgör avdragsgilla kostnader vara av värde att fastighetsägares uppgiftsskyldighet regleras för sig.

dels ock hemställt, att riksdagen med avslag å Kungl. Maj:ts förslag, såvitt avser 37 § 1 mom. taxeringsförordningen den 23 november 1956 (nr 623) måtte för sin del antaga följande ändrade lydelse av nämnda författningsrum.

37 §.

1 mom. Till ledning — — — följande uppställning:

<i>Uppgiftsskyldig</i>	<i>Vem uppgiften skall avse</i>	<i>Vad uppgiften skall avse</i>
1. a) Statlig och — — — sådan förvärvskälla.	Den som — — — an- nan stiftelse.	Avlöning, arvode, — — — vederlaget lämnas.

Undantag:

- a) folkpension,
- b) ersättning och — —
— hela året,
- c) ersättning och för-
mån till någon i anled-
ning av tillfälligt arbete
å annan fastighet än jord-
bruksfastighet, om vad
som sammanlagt utgivits
har lägre värde än 100
kronor för hela året,
- d) utbetalning till rö-
relseidkare av ersättning
för tillfälligt arbete, om
ersättningen utgör intäkt
av rörelse för mottagaren,
- e) av statlig — — —
erlagt sjömansskatt.

3. Försäkringsanstalt
och understödsförening.
3 a. Försäkringsanstalt.

Den som — — — be-
loppet föreligger.

Den som bedrivit jord-
bruk eller skogsbruk el-
ler innehaft jordbruksfas-
tighet eller annan fastig-
het eller bedrivit rörelse
samt uppburit ersättning
från anstalten på grund
av liden skada.

Utgivet belopp.

Utgiven ersättning, ej
understigande 1 000 kro-
nor för varje skadefall,
på grund av skada på
byggnad, inventarier och
maskiner, produkter från
jordbruket eller skogsbru-
ket, växande gröda, skog,
varulager, varor un-
der tillverkning, förbruk-
ningsartiklar eller andra
förnödenheter för pro-
duktionen, samt utgiven
ersättning, ej understi-
gande 500 kronor för var-
je skadefall, på grund av
skada på levande djur.

Därest delutbetalning av försäkringsersättning förekommit, må med avlämnandet av kontrolluppgift anstå till året efter det då skadan slutreglerats.

U n d a n t a g: ersättning för personligt lösöre samt annan ersättning på grund av motorfordonsförsäkring än stilleståndsersättning.

III) av herrar *Hagberg, Spetz, Gustaf Elofsson, Gösta Jacobsson, Kronstrand, Kollberg, Nilsson* i Svalöv, *Magnusson* i Borås och *Christenson* i Malmö, vilka

dels ansett att den del av utskottets yttrande, som börjar å s. 36 rad 2 nedifrån med orden »Utskottet finner» och slutar å s. 37 med orden »omständigheter föreligger.», bort erhålla följande lydelse.

»Utskottet finner för sin del att en oeftergivlig förutsättning för straffsanktion är att skyldigheten att föra räkenskaper eller göra anteckningar finnes klart preciserad. Departementschefen har också, som ovan anförts, förklarat sig övertygad om nödvändigheten av mera preciserade bestämmelser i detta avseende. Med hänsyn till de skiftande förhållandena för olika medborgargrupper ligger det i sakens natur att detta knappast är möjligt för alla grupper deklarations- och uppgiftsskyldiga. Det objektiva rekvisitet ligger sålunda i stor utsträckning utanför den skattskyldiges eget bedömande. Under dessa förhållanden och i avvaktan på den av riksdagen begärda översynen av bokföringslagen har utskottet icke funnit skäl biträda Kungl. Maj:ts förslag i denna del.»

dels ock ansett att utskottet bort hemställa,

att riksdagen måtte

a) avslå Kungl. Maj:ts förslag, såvitt avser ändringen av 121 § taxeringsförordningen den 23 november 1956 (nr 623).

b) avslå Kungl. Maj:ts förslag, såvitt avser ändringen av 77 § förordningen den 1 december 1959 (nr 507) om allmän varuskatt, och i följd därav för sin del antaga följande ändrade lydelse av ingressen till det i propositionen framlagda förslaget till förordning angående ändring i förordningen den 1 december 1959 (nr 507) om allmän varuskatt.

Härigenom förordnas, att 36, 38 och 42 §§ förordningen den 1 december 1959 om allmän varuskatt skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

IV) av herrar *Hagberg, Spetz, Gustaf Elofsson, Gösta Jacobsson, Kronstrand, Kollberg, Nilsson* i Svalöv, *Magnusson* i Borås, *Christenson* i Malmö och *Fälldin*, vilka

dels ansett att den del av utskottets yttrande på s. 38, som börjar å rad 12 uppifrån med orden »Utskottet vill» och slutar å s. 38 rad 11 nedifrån med orden »Maj:ts förslag.» bort erhålla följande lydelse:

»Utskottet vill för sin del erinra om att vid antagandet av den nuvarande taxeringsförordningen eftersträvades största möjliga likhet med gällande rättegångsförfarande. I enlighet härmed bör den praxis som fastställts av regeringsrätten i ovannämnda avgörande och som överensstämmer med motsvarande regler i rättegångsbalken gälla även i taxeringsfrågor. Något behov av en ändring föreligger ej heller. Det bör åligga vederbörande taxeringsintendent och länsstyrelse att handlägga förekommande vitesärenden på sådant sätt att onödig tidsfrist icke uppkommer.

I enlighet med det anförda avstyrker utskottet Kungl. Maj:ts förslag i denna del.»

dels ock ansett att utskottet bort hemställa,

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts förslag, såvitt avser ändringen av 124 § taxeringsförordningen den 23 november 1956 (nr 623).

V) av herrar *Kronstrand, Kollberg, Nilsson* i Svalöv, *Magnusson* i Borås och *Christenson* i Malmö, vilka ansett

dels att den del av utskottets yttrande, som börjar å s. 39 rad 1 uppifrån med orden »Den i» och slutar å s. 39 rad 8 uppifrån med orden »förevarande motionsyrkande.», bort ha följande lydelse:

»De med nuvarande respittid förenade och av motionärerna påtalade olägenheterna för de skattskyldiga finner utskottet vara av en natur att de bör föranleda en ändring av nuvarande stadgande. För att bereda den skattskyldige skälig tid att förbereda och inkomma med sitt yttrande förordar utskottet att respittiden förlänges med två veckor till den 31 augusti. Någon försening i prövningsnämndernas arbete torde i praktiken inte föranledas härav.»

dels ock att utskottet under punkten C 1) bort hemställa,

att riksdagen med bifall till de likalydande motionerna I: 3 av herr *Kronstrand* m. fl. samt II: 3 av herrar *Rydén* och *Stenberg* måtte antaga följande

Förslag

till

förordning angående ändrad lydelse av 76 § taxeringsförordningen den 23 november 1956 (nr 623)

Härigenom förordnas, att 76 § taxeringsförordningen den 23 november 1956 skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

Nuvarande lydelse

Av reservanternas föreslagna lydelse

76 §.

Besvär av skattskyldig skola hava inkommit senast den 15 augusti under taxeringsåret.

Kommuns besvär skola anföras före utgången av augusti månad under taxeringsåret.

Taxeringsintendent äger — — — — — samma taxering.

76 §.

Besvär av skattskyldig och kommun skola hava inkommit senast den 31 augusti under taxeringsåret.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1961.

VI) av herrar *Hagberg, Spetz, Gustaf Elofsson, Gösta Jacobsson, Kronstrand, Kollberg, Nilsson* i Svalöv, *Magnusson* i Borås, *Christenson* i Malmö och *Fälldin*, vilka

dels ansett, att därest det i reservationen nr III framlagda förslaget icke skulle vinna riksdagens bifall, den nya lydelsen av 121 § taxeringsförordningen och 77 § varuskatteförordningen bör äga tillämpning först sedan riksdagen antagit preciserade bestämmelser rörande antecknings- och bokföringsskyldighetens fullgörande,

dels ock hemställt att riksdagen måtte besluta,

att ikraftträdandebestämmelserna till den föreslagna förordningen om ändring i taxeringsförordningen den 23 november 1956 (nr 623) skall erhålla följande lydelse.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1961. Förordningen skall dock icke, såvitt avser 6 och 10 §§, 16 § 1 mom. och 37 §, tillämpas vid 1961 års taxering, ej heller, i vad angår 124 §, å viten som förelagts före ikraftträdandet. Vad i 16 § 1 mom. första stycket under 3) i äldre lydelsen stadgas om skyldighet att tillhandahålla biträdespersonal skall i stad med egen uppborðsförvaltning alltjämt äga giltighet intill utgången av år 1961 samt i övrigt till och med den 30 juni 1962. Såvitt avser 121 §, skall förordningen träda i kraft å dag, som riksdagen beslutar.

samt att ikraftträdandebestämmelserna till den föreslagna förordningen angående ändring i förordningen den 1 december 1959 (nr 507) om allmän varuskatt måtte erhålla följande lydelse.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1961. Såvitt avser 77 §, skall förordningen träda i kraft å dag, som riksdagen beslutar.

VII) av herr *Christenson* i Malmö, vilken *dels* anført följande:

»Vid utbyggandet av taxeringsorganisationen i syfte att effektivisera taxeringskontrollen är av största betydelse, att taxeringsorganisationen så utformas, att allmänhetens förtroende till taxeringsmyndigheterna stärkes. I mo-

tion II: 736 har getts anvisningar på några utvägar, ägnade att utjämna bestående motsatsförhållanden mellan de skattskyldiga och taxeringsnämnderna.

Den väsentligaste uppgiften hos nämnderna måste var att öva tillsyn över att de taxeringar, som beslutas av dem, blir riktiga i alla avseenden och att den enskildes rätt av hänsyn till fiskaliska intressen inte trädes för nära. Ordförande i taxeringsnämnd måste intaga en mera opartisk ställning. Utskottet är icke främmande för denna synpunkt men anser sig på grund av praktiska svårigheter att erhålla kompetenta ordförande icke kunna föreslå någon lösning. Frågan är så pass betydelsefull för de skattskyldiga och rättssäkerheten, att den i längden inte kan undanskjutas. En översyn av taxeringsförordningen är påkallad.

En taxeringsorganisation bör icke enbart verka som företrädare för det allmänna, då det gäller att skapa skatteunderlag. Den bör även fungera som en allmänhetens tjänare särskilt under den tid deklaraionsplikten skall fullgöras. Allmänheten behöver råd och upplysningar. Utskottet vitsordar detta men anser, att det bör undersökas, om inte servicemöjligheterna i väsentlig mån kan tillgodoses, t. ex. genom att vederbörande taxeringsassistent under den tid då deklaraioner avlämnas håller i förväg utlysta mottagningar å olika orter inom fögderiet. Detta är gott och väl, men räcker likväl icke, om man någorlunda vill tillgodose allmänhetens önskemål i detta avseende.»

dels ock ansett att utskottet bort hemställa,

att riksdagen — i anledning av motionen II: 736 — måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära en översyn av taxeringsförordningen i syfte att stärka allmänhetens förtroende för taxeringsnämnderna och om utredning om inrättande av ett serviceorgan vid varje länsstyrelse för praktiska råd i deklaraionsfrågor.

VIII) av herrar *Hagberg, Spetz, Gustaf Elofsson, Gösta Jacobsson, Kronstrand, Kollberg, Nilsson* i Svalöv, *Magnusson* i Borås, *Christenson* i Malmö och *Fälldin*, vilka ansett att efter sista stycket i utskottets yttrande å s. 22, som börjar med orden »I förevarande» och slutar med orden »betänkande nr 45.» bort intagas följande:

»I sistnämnda betänkande nr 45 för år 1960 framhöll bevillningsutskottet bland annat att »enbart genom kontrollåtgärder torde det dock knappast vara möjligt att komma till rätta med en vikande deklaraionsmoral. Såsom framhållits bl. a. av 1949 års skatteutredning torde flera olika orsaker till bristerna i deklaraionsmoralen kunna antagas föreligga. För att få ett tillfredsställande resultat av taxeringen fordras först och främst en ändrad inställning till skattefusk hos många skattskyldiga, präglad av större solidaritet mot samhället.

I anslutning till dessa yttranden vill utskottet göra följande allmänna uttalande om taxeringsorganisationens uppgifter och dess förhållande till

allmänheten samt vikten av att det skapas ett förtroendefullt samarbete mellan förvaltningsmyndigheten och allmänheten, vilket är en förutsättning för en förstärkt deklarationsmoral.

Av den allmänna motiveringen till proposition nr 100 med förslag om förbättrad taxeringskontroll framgår att de nu framlagda förslagen — såväl i vad de avser taxeringsorganisationen som i fråga om de enskildas skyldigheter att tillhandagå med kontrolluppgifter m. m. — helt och hållet har till riktighet att genom kontrollåtgärder av olika slag samt skärpta straffpåföljder nedbringa skattefusket medan däremot inga som helst åtgärder föreslås för stärkande av själva deklarationsmoralen, som bevillningsutskottet uttalat sig för. Åtgärderna innefattar nämligen uteslutande en effektivisering av statens fiskaliska anspråk. Vad nu sagts gäller även det samtidigt framlagda förslaget om skärpningar i skattestrafflagen och den föreslagna lagen om handräckning vid taxeringsrevision.

Med tanke på att majoriteten bland skattebetalarna ej utgöres av försumligen eller bedrägligen deklareranter utan av lojala medborgare som önskar att följa gällande författningsbestämmelser även om de har svårt att komma till rätta med de svårtolkade taxeringsbestämmelserna och blanketterna synes det av vikt att vid genomförandet av sådana åtgärder varom nu är fråga, icke enbart statens fiskaliska synpunkter blir tillgodosedda.

Vill man komma till rätta med skattefusket är det givetvis minst lika viktigt att vid sidan av en effektiviserad kontroll stärka deklarationsmoralen och — som 1960 års bevillningsutskott framhöll — skapa större solidaritet mot samhället. En förutsättning för detta är bland annat att man bygger upp en på allmänt förtroende grundad taxeringsorganisation, som kan bidra till att utjämna bestående motsatsförhållanden mellan de skattskyldiga, å ena, och det allmänna, å andra sidan, samt bidra till att good-will skapas för skattemyndigheterna i deras arbete. En atmosfär av ömsesidigt förtroende mellan taxeringstjänstemännen och den allmänhet som dessa tjänstemän har att betjäna är en förutsättning för att taxeringsmyndigheten skall kunna fullgöra sin grannliga uppgift. Den vid deklarationstider bedrivna upplysningsverksamheten torde icke kunna ersätta åtgärder av detta slag.

Den väsentliga uppgiften för taxeringsmyndigheterna måste anses vara tillsynen över att verkställda taxeringar blir i alla avseenden riktiga, även i de fall där detta länder till nackdel för staten och till fördel för den enskilde skattebetalaren. Den enskilde bör med förtroende kunna vända sig till vederbörande taxeringsmyndighet och därvid erhålla vägledning utan risk för att hans hänvändelse blir behandlad uteslutande till fördel för statens fiskaliska intresse. En på detta sätt arbetande taxeringsorganisation har de största utsikterna att tillvinna sig allmänhetens förtroende och kommer att fungera som allmänhetens tjänare och icke enbart vara företrädare för statens intresse att få in så mycket skatt som möjligt.

På lång sikt kommer enligt utskottets övertygelse tillämpningen av här

i korthet berörda handlingslinjer inom taxeringsorganisationen att bidra till en ökad förståelse för vikten av ärlighet och noggrannhet vid avgivande av deklARATIONER och avlämnande av kontrolluppgifter samt vara ägnad att stärka deklarationsmoralen och att utvidga solidariteten mot samhället.»